

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Marko Panjan

Anonymous: Hektivistično gibanje

Diplomsko delo

Ljubljana, 2012

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Marko Panjan

Mentor: izr. prof. dr. Žiga Vodovnik

Anonymous: Hektivistično gibanje

Diplomsko delo

Ljubljana, 2012

Zahvaljujem se mentorju izr. prof. dr. Žigi Vodovniku za vzpodbujanje in usmerjanje pri nastajanju diplomske naloge.

Hvala tudi družini za vso podporo v času študija.

Anonymous: Hektivistično gibanje

Z razvojem informacijske tehnologije smo prešli na rob tretje faze informacijskih revolucij poznane tudi kot revolucija znanja. V tej informacijski dobi je prišlo do razmaha praktične tehnologije, katere največji dosežek je verjetno internet. Interaktivni medij, ki omogoča ljudem še boljšo komunikacijo in povezanost v globaliziranem svetu. Strokovnjaki na področju računalništva (oz. hekerji) so lahko prvič učinkovito uporabili moč informacij proti igralcem na visokih položajih, za katere smatrajo, da kršijo predvsem pravico do svobodnega govora in brezplačnih informacij. Hekerji so tako postali politično orientirani in pridobili nov naziv »hektivisti«. Ti s svojim znanjem organizirajo informacijski boj na spletu in mobilizirajo množico za udeleževanje na ulicah. Velikokrat je vprašljiva njihova legitimnost, saj so njihovi ukrepi/akcije na robu kibernetске kriminalitete. Najbolj prepoznano hektivistično gibanje se imenuje Anonymous. Postali so neke vrste spletni mediatorji med elito in ljudstvom. Njihov cilj je doseči spremembe na politični, gospodarski, kulturni in medijski ravni.

Ključne besede: informacijska doba, internet, hektivisti, informacijski boj, Anonymous

Anonymous: Hacktivist movement

With the development of informational technology, we moved to the edge of the third phase of the informational revolution also known as the knowledge revolution. In this information age it has been a proliferation of practical technology whose greatest achievement is probably the internet. Interactive medium that allows people to have better communication and integration in a globalized world. Experts in the field of computer science (or hackers) can, for the first time, effectively use the power of information against players on high positions to which they believe that they are breaking the right of free speech and free information. Hackers have so become politically oriented and were acquired the new name »hacktivists«. They with their knowledge can organize informational warfare online and mobilize to engage the online users on to the streets. Their legitimacy is often questioned, as their actions / campaigns are often on the verge of cyber crime. The most recognized hacktivists movement is called Anonymous. They became a sort of web mediators between the elite and the people. Their goal is to achieve a change in the political, economic, cultural and media level.

Key words: information age, internet, hacktivists, informational warfare, Anonymous

KAZALO

1	UVOD	7
2	METODOLOŠKO-TEORETIČNA UTEMELJITEV	10
2.1	Namen	10
2.2	Hipoteze.....	10
2.3	Metodologija	12
3	INFORMACIJSKA DOBA	13
3.1	Informacijske revolucije.....	13
3.2	Internet.....	14
4	HEKTIVIZEM	17
4.1	Hekerji.....	17
4.2	Aktivisti na medmrežju	18
4.3	Elektronska državljanska nepokorščina (CAE).....	19
4.4	Začetek hektivističnih akcij (Zapatisti)	20
4.5	Neposredna akcija ali simbolični protest?.....	21
4.5.1	Alterglobalistično gibanje WTO	21
5	INFORMACIJSKI BOJ IN INTERNETNA REGULACIJA	23
5.1	Politični boj v kibernetnem prostoru.....	23
5.2	ZDA in boj proti spletnemu kriminalu	25
5.3	Nadzor in cenzura informacij	26
6	ANONYMOUS	28
6.1	Anonymous in Scientologija (Project Chanology).....	29
6.2	Wikileaks (Operation Payback).....	31
6.2.1	Začetek operacije Payback	32
6.2.2	Anonymous in Wikileaks	34
6.3	Occupy Wall Street	36
6.3.1	Misija »okupirajmo«	36
6.3.2	Anonymous in Occupy WallStreet.....	38

7	ZAKLJUČEK	41
8	LITERATURA	46

1 UVOD

Sodobna družba se je z uporabo interaktivnih tehnologij znašla v tretji informacijski dobi - dobi izmenjavanja informacij, znanj in idej. Ta se je začela pred dvema desetletjema, ko so informacijsko – komunikacijske tehnologije doživljale eksponentni razvoj. Čedalje večja uporaba teh tehnologij je omogočila, da se je svet drastično zmanjšal. Uporabniki so se začeli povezovati in družiti preko klepetalnic, forumov, blogov, socialnih omrežij. Rosanne Stone opiše kibernetško interakcijo kot fizično konkretizacijo želje po pobegu od monotonosti in po združitvi v že ustvarjenem sistemu. To je občutek, ko »gledalec« ni samo udeleženec, ampak hkrati postane udeleženec in kreator simulacije (Stone v Willson 2000, 52).

Uporabnik je postal del sistema, ki ga tudi sam kreira s svojim razmišljanjem, pisanjem, kreativnostjo in skuša v družbo vpeljati nekaj svežega. Rojstvo internetnega omrežja je to potrebo zadovoljilo, ta pa ima tudi očitno nezanemarljivo velik vpliv na svet. Zdi se, da se soočamo s povsem novo agendo, ki je dopolnjena z novo retoriko in z novimi termini, kot so elektronska družba, e-demokracija, e-poslovanje. Z novimi načini podajanja informacij se zdi, da prihajajo težko predvidljivi novi načini organizacije našega sveta (Slevin 2000, 118).

Kreativne, nekonvencionalne uporabnike se je na začetku povezovalo s terminom »hekerji«, kar ni imelo ravno pozitivnega prizvoka. Dvoumna beseda »hack« ima dva dobesedna pomena, lahko je kompliment ali žaljivka, nekaj napravljeno na podel in hkrati na genialen način, saj je nekdo preko intelektualne radovednosti premagal sistem (Otto von Busch in Karl Palmås 2006, 29). Ravno ta zadnja interpretacija je napravila podlago za začetek novega političnega udejstvovanja z uporabo kibernetškega prostora imenovanega »hektivizem«.

Jordan (2002) utemeljuje hektivizem kot politično motivirano hekerstvo. Hektivizem je aktivizem, ki svobodno teče po elektronskih venah in poživilja čas 21. stoletja v družbeno - ekonomskem globalizmu. Aktivisti, ki se nočejo kar tako pokoriti državnim institucijam, so vkorakali v elektronski svet. Njihova uporaba orodij za izvrševanje svojih akcij meji na upravičeno legitimnost, zato bom nekaj naloge posvetil tudi informacijskemu bojevanju in kibernetški kriminaliteti.

Glavni fokus naloge pa bo hektivistična skupina Anonymous, ki je vzbudila različne odzive javnosti, saj je njihovo delovanje toliko skrivnostno kot vprašljivo. Opisal bom nekatere njihove ključne akcije, kjer so s svojim znanjem pomagali protestnikom z namenom,

da »elita« upošteva pravičnost, svobodo govora in informacij ter spoštuje vlogo preostalih ljudi, ki doprinesejo k funkcioniranju naše družbe.

Skupino Anonymous, ki predstavlja poglaviten del naloge, sem si izbral zaradi tega, ker nedvomno predstavlja izziv pri raziskavi, saj o njih ni veliko znanega in tisto kar je, ni nujno popolnoma zanesljivo. Prostor v katerem delujejo, in način kako skupina funkcionira, predstavlja problem pri izluščanju tega »kaj je resnično«, že interno med njihovimi člani ter posledično tudi zunanjemu opazovalcu. Kljub temu so s svojimi preteklimi ne/uspehi utrli pot v medijsko prepoznavnost, tako so se izpostavili in nam (vsaj delno) prikazali svoje smernice, ki kažejo na to, zakaj so tu in kakšni so njihovi cilji. V tem času je tudi širša množica ljudi uvidela, kakšno moč nam nudijo informacije in kibernetiski prostor. Anonymous je svoj delež doprinesel že v mnogih akcijah, sam pa bom opisal tri ključne. Med temi je »Project Chanology« boj proti Scientološki cerkvi, ki je Anonymous izstrelila v mainstream prepoznavnost; »Operation Payback« akcija v kateri so postali globalni akter in nenazadnje tudi »Occupy Wall Street«, kjer so pomagali pri organizaciji protestov, demonstrante so taktično usmerjali ter tudi izvedli nekaj spletnih napadov - tokrat so to napravili že na podlagi preteklih izkušenj.

Tematika je relevantna, saj v današnjem globaliziranem svetu, ki se je med drugim znašel tudi v veliki gospodarski krizi, ljudje iščejo izhode iz neoliberalističnega modela kapitalizma in ne/uspešno iščejo alternative zanj. Zahtevajo, da so vlade do njih bolj iskrene ter delodajalci bolj pošteni. Nemalokrat se je izkazalo, da so ulični protesti v današnjem svetu premalo, da bi zares pognali mišljenje krogilcev usode naše družbe v alternativno smer. Uporabniki medmrežja - ki imajo različne interese, osebnosti, prihajajo iz različnih družbenih razredov, njihove ideološke smernice variirajo od revolucionarnih do zmerno mišljenskih ter se ponašajo z raznolikimi tipi izobrazbe, strokovnosti in znanj - so se povezali, da uresničijo skupne ideje k bolj pravičnemu svetu. Hektivizem je postal nov inovativen način, kako pristopiti k uveljavljanju človekovih pravic. Mislim, da je ta pojav, kljub temu, da je še relativno v povojih, prišel do točke, ko ga je vredno raziskati in ovrednotiti, saj nam je z nedavnimi akcijami tudi konkretnije prikazal svoj namen in moč aktivističnega boja z mešanico uporabe virtualnega in fizičnega prostora.

Omejitev s katero bi se lahko soočil pri pisanju je predvsem literatura, ki bi neposredno opisovala skupino Anonymous, saj o njenem delovanju še ne obstaja veliko knjižnega gradiva, če pa že je, je to bolj računalniško orientirano, kot pa teoretično oz. deskriptivno.

Spet na drugi strani, pa ravno zaradi njihove javne izpostavljenosti obstaja veliko novinarskih člankov, ki so bili napisani bodisi ob času njihovih akcij ali kot analize dosedanjih dosežkov. Problem predstavljajo tudi nekateri izrazi, ki v slovenščini nimajo primerne prevoda med temi so »whistleblower«, »geeks«, »crackers«, »spoof«, zato jih bom pustil v originalni obliki ali pa poleg napisal razlago.

V zadnjem delu diplomske naloge bom strnil in argumentiral svoje ugotovitve, ki sem jih pridobil skozi raziskavo omenjene tematike. Nato bom tudi predstavil po kakšnih smernicah bo šla informacijska tehnologija, hektivizem in z njim skupina Anonymous v prihodnosti.

2 METODOLOŠKO-TEORETIČNA UTEMELJITEV

2.1 Namen

Informacije skozi celotno zgodovino človeštva krojijo naše življenje in nam nudijo možnost za boljše sporazumevanje. Zadnje stoletje so informacije doživele neizmeren napredek in s svojo hitrostjo ter dostopnostjo pomanjšale svet. Informacije lahko skupinam, organizacijam, posameznikom dajejo moč pri izvrševanju nalog ter možnost argumentacije določenih stališč za katerimi stojijo. Zaradi njihove relevantnosti, še posebej v sodobnem življenju, sem se odločil napisati delo o tem, kako se prek spletnih informacij organiziramo, mobiliziramo in to implementiramo v resničnem svetu. Internet je naredil, kljub temu, da aktivno obstaja še le zadnjih dvajset let, velik preskok pri posredovanju informacij. Predstaviti želim, kako lahko navadni uporabniki spleta postanejo prepoznani politični akterji in s svojim bodisi laičnim, strokovnim ali tehnološkim znanjem spreminjajo neravnovesje na političnem, gospodarskem in medijskem parketu. Razsežnost spleta uporabnikom omogoča, da pridobivajo in izpolnjujejo svojo zavest, hkrati pa opozarjajo na morebitne kršitve pravic s strani političnih elit, organizacij, gospodarstvenikov. Svoje mnenje so ljudje do pred kratkim lahko izražali preko demonstracij in manifestacij le v realnem svetu, sedaj pa je internet postal orodje tudi za virtualne proteste. Tudi ti, podobno kot ulični protesti, variirajo od legitimnih načinov do nezakonitih, kriminalnih dejanj. Tako obliko spletnega protesta imenujemo s terminom »hektivizem«. Skupina Anonymous je še posebej pritegnila pozornost mednarodne javnosti. Ti akterji so še toliko bolj zanimivi za raziskovanje, ker jih obdaja skrivnostnost. Anonymous niso legalno prijavljena organizacija, nimajo vodje ali članov, ki bi se posebej javno izpostavljali in hkrati nikoli ne moreš zagotovo trditi »kdo je kdo« - tako predstavljajo še toliko večji izziv. Ta razlog je bil še dodatni povod, da se lotim te naloge in skušam čim bolje raziskati njihovo dosedanje delo z analizo preteklih akcij.

2.2 Hipoteze

Pred pisanjem diplomskega dela je potrebno navesti nekatere domneve, ki se nanašajo na dano tematiko. Prva hipoteza za raziskovanje je predpostavka, da je hitrost, dostopnost in kvantiteta informacij spremenila tok vsakdanjega življenja ter je z boljšo povezanostjo, komunikacijo povečala našo zavest, pozornost in družbeno kritičnost o dogajanju v globaliziranem svetu. Internet nam je omogočil, da se uporabniki lažje organizirajo in

mobilizirajo na ulicah, ter hkrati dal moč, da se realno neravnovesje stabilizira vsaj v virtualnem svetu.

Današnja informacijska doba je doba znanja, ki navadnim državljanom omogoča, da sami pridobijo strokovno znanje in ga unovčijo v kibernetnem prostoru. Hektivizem je postal del aktivističnega gibanja, ki je sčasoma našel simbiozo med medmrežjem in ulico. Strokovnjaki na področju računalništva lahko sedaj svoje znanje implicirajo na spletu in na (ne)legitimen način protestirajo proti posameznikom, organizacijam, elitam, korporacijam, če čutijo, da le-te izkoriščajo svojo moč nad navadnimi državljani.

Skupina Anonymous, kot sinonim sodobnega boja proti zgoraj naštetim akterjem, skuša stimulirati uporabnike spleta z informacijami in z raznovrstnimi ukrepi k razmisleku pri iskanju politične, gospodarske in kulturne alternative. Smatrajo, da se morajo tako realne kot virtualne meje izbrisati, saj so za njih povezanost, izmenjava, prost pretok znanja in informacij ključna za človekov razvoj. Tako tudi želijo, da so vse informacije dostopne in hkrati brezplačne. To so za nekatere občutljiva stališča, zato ima tudi njihova anonimnost pomen, saj jim omogoča varnost pred političnim oz. sodnim pregonom.

Z t.i. Ddos napadi skušajo najbolj legitimno ovrednotiti svoje proteste, kljub temu pa lahko velikokrat pride tudi do nezakonitih vdorov v tajne podatke. Preko spletnih protestov jim je uspelo, da številčni uporabniki prepoznajo njihov boj in pokažejo svojo podporo bodisi na forumih ali nato fizično na ulici. Pri tem jim velikokrat mediji niso ravno v pomoč, a večkrat se je izkazalo, da so hektivisti na koncu le prišli do zelene publicitete.

Poglavitna iztočnica diplomskega dela so hektivisti s predpostavko, da izkoriščajo možnost hitre komunikacije kibernetnega prostora za izražanje svojih misli, mnenj in idej ter preko njih osveščajo in opozarjajo javnost, katero tudi nagovarjajo, da le-te implicirajo v realnem svetu.

Osredotočil se bom na hektivistični kolektiv Anonymous in na njihov pogosto sporen pristop za izražanje svojih idealov in ciljev. Anonymous preko posnetkov in spletnih napadov skuša opozarjati in izpostavljati probleme za katere menijo, da bi jih morali rešiti na kolektiven način v prid čim širši populaciji. Z svojo raznolikostjo lahko opravljajo različne operacije, od vdorov v spletne sisteme do koordiniranja demonstracij, z namenom, da pridobijo medijsko pozornost. Mediji lahko s poročanjem obveščajo širšo javnost, ki nato lažje pride do ozaveščenosti obstoja problema. Javnost pa je zaenkrat še nekoliko skeptična, saj je zanjo

hektivizem še nekoliko nov pojem. Ti namreč še niso dobili veliko priložnosti, da bi se s tem pojavom boljše spoznali in mu posledično na podlagi izkušenj v polni meri zaupali.

Anonymous so postali pomemben igralec politične arene in kibernetnega prostora, katera so združili v prepričanju, da lahko s pomočjo tehnologije pridemo do željenih političnih, gospodarskih, kulturnih sprememb v kompleksnem globaliziranem svetu.

2.3 Metodologija

Informacijska doba je obširen pojem, ki ga lahko razčlenimo na različne vrste medijev, ki uporabljajo različna orodja za posredovanje informacij. V moji diplomski nalogi sem se osredotočil predvsem na kibernetni prostor, delovanje uporabnikov znotraj tega in nato posledično tudi udeleževanje v fizičnem svetu. Na začetku sem se pisanja lotil z metodo deskripcije osnovnih pojmov in vseskozi uporabljal tudi zgodovinsko metodo za lažje razumevanje okoliščin, kako so le-te preko informacijskih revolucij privedle do skupine Anonymous. Tako bom uporabil tudi deduktivno metodo, saj bom iz splošnih pojmov, stališč, konkretno prehajal na raziskovanje posamičnega primera. Ta primer bom nato tudi primerjal z ostalimi organizacijami, z uporabo komparativne metode. Za raziskovanje teoretske analize in konkretnega primera se bom lotil tako primarnih, kot sekundarnih virov. Ker se diplomska naloga nanaša predvsem na kibernetni prostor, bo moj glavni vir internet. Na internetu lahko najdemo različne vrste virov, kot so akademski in novinarski članki, e-knjige, spletni forumi ter uporaba video posnetkov - skupina Anonymous uporablja le-te za informiranje javnosti o kršitvah različnih institucij in o svojih nadaljnjih potezah. Kljub temu pa so fizične knjige še vedno zelo uporabne in so še naprej pomemben vir pri raziskovanju. Pri sekundarnih virih pa bom poiskal razna raziskovalna poročila ter statistike, ki nam pokažejo, kako je uporaba interneta vselej rasla.

3 INFORMACIJSKA DOBA

Človeška družba je bila vseskozi nagnjena k napredku in razvoju novih tehnologij za boljšo interakcijo med seboj in lajšanje dela pri najrazličnejših opravilih. Najhitrejši pospešek razvoja pa lahko opazimo od osemdesetih let prejšnjega stoletja, ko je bila internetna tehnologija še v povojih. Internet je v relativno kratkem času postal glavno orodje informacijsko - komunikacijske tehnologije in nepogrešljiv del vsakdana. Kot razmišlja Carr v svojem delu »Plitvine«, je vsaka tehnologija izraz človeške volje. Trdi da s pomočjo orodij želimo razširiti svojo moč in nadzor nad okoliščinami, v katerih živimo – nad naravo, časom in razdaljo, nad drugimi. Zatem nadaljuje, da je tehnologija nedvomno spremenila naš način življenja, saj: »če nas izkušnja moderne družbe česa uči,« meni politolog Langdon Winner, »je to, da tehnologija ne le pomaga človeški dejavnosti, temveč predstavlja tudi močne sile, ki to dejavnost in njen pomen preoblikujejo« (Carr 2010, 52).

21. stoletje doživlja izjemen razvoj v uporabi informacijske in komunikacijske tehnologije, zlasti preko razvoja in uporabe digitalne tehnologije, interneta in elektronske pošte. Hiter prenos informacij je postal gonilna sila pri preoblikovanju družbe, gospodarstva in političnega življenja na lokalnem in globalnem nivoju (Burbach 2001, 51).

V raziskavi, ki analizira indikacije svetovnega razvoja so sklenili, da je digitalna in informacijska revolucija temeljito spremenila način kako ljudje pridejo do novih informacij oz. znanj, interakcij, sklepanja poslov. Ponuja nam namreč raznolike priložnosti za napredek v vseh sferah življenja – med drugim se ponujajo v gospodarstvu, izboljšavi zdravstva, hitro opravljenih storitvah, izobraževanju na daljavo ter napredku, tako v družbenem kot v kulturnem življenju (UNESCO Institute for Statistics 2007).

3.1 Informacijske revolucije

Za lažjo predstavo o tem, kolikšen napredek je znanost morala preseči, da smo prišli do današnjih informacijsko - komunikacijskih tehnologij, je potrebno omeniti tri poglobitve revolucije skozi katere je šel razvoj.

V svoji razpravi Alberts (2004) pojasnjuje, da se je prva sodobna informacijska revolucija začela sredi devetnajstega stoletja in je trajala približno naslednjih 100 let. Ta revolucija je primarno pognala komunikacijske možnosti. Med tem obdobjem so nastale nove tehnologije, kot so telegraf, telefon in radio. Te tehnologije niso le transformirale človeški napredek v

boljši komunikaciji, ampak se je samo življenje kot tako močno spremenilo. Še posebej se je to pokazalo v industrijskih družbah, kjer so ljudje spreminjali način povezovanja med seboj na različnih nivojih - v poslovanju, vladi, vojski in zunanji politiki. Glede na obseg in vpliv je tehnologija pripomogla tudi pri posodabljanju strukture mednarodnega sistema.

Druga sodobna revolucija pa se je pričela sredi 20. stoletja in je trajala do približno sredine osemdesetih let. Med tem obdobjem so postali popularni televizorji, nastajali so prvi računalniki in v orbito so bili izstreljeni prvi sateliti, ki so pripomogli k temu, da je bil svet povezan kot še nikoli prej. Ta revolucija je tako kot prva spremenila življenje ljudi s tem, da je stopila še stopničko višje v tehnološkem napredku (*ibid.*, 14).

Od osemdesetih let dalje je tehnologija doživljala izjemen napredek, saj je postajala vse manjša, interaktivnejša in dostopnejša. V sedanjem času smo prispeli na rob tretje revolucije oz. revolucije imenovane »revolucija znanja«. Ta zajema dosežke na področju informacijskih tehnologij, ki pomembno oblikujejo politiko, ekonomijo, družbo in kulturo s proizvodnjem in distribucijo znanja (*ibid.*, 14).

3.2 Internet

V zadnji revoluciji je bil izumljen internet, ki je omogočil interaktivnost za uporabnike po vsem svetu in premaknil globalizacijsko letvico še na mesto višje. Do danes se pri svojem razvoju nikakor ni ustavil, ampak celo pospešil.

Internet, kot ga predstavi Torr (2003), je v osnovi mreža računalnikov. Pomembno je, da je to omrežje decentralizirano, torej njegovo delovanje ni odvisno od enega samega računalnika, kakor je to bilo v preteklosti. Ideja o decentraliziranem računalniku je nastala v času hladne vojne. Ameriški kabinet za obrambo je prek agencije za napredne raziskovalne projekte (U.S. Department of Defense's Advanced Research Projects Agency (ARPA)) hotelo s svojimi znanstveniki in inženirji ustvariti računalniško mrežo, v kateri bi si informacije lahko izmenjavali s katerikoli drugim računalnikom. Prednost tega je v tem, da uničenje enega ali več delov omrežja ne bi zmotilo komunikacije med drugimi računalniki v sistemu (*ibid.*, 12).

S predstavitvijo svetovne spletne mreže (World Wide Web oz. www) je internet naredil prehod v množično uporabo, saj je postal lažje dostopen in tudi bolj zabaven. Prej je bil viden le tekst, sedaj pa so uporabniki dobili dostop tudi do slik, animacij in zvoka. Skupni rezultat tega je bil, da je izjemno rasla popularnost interneta skozi celotno obdobje devetdesetih let. V

neki raziskav je na primer leta 1993 internet v ZDA redno uporabljalo le 90.000 uporabnikov. Leta 1999 se je ta številka že povzpela na približno 171 milijonov ter leto kasneje že čez 300 milijonov. V začetku novega tisočletja je internet imelo že 58% gospodinjstev v ZDA oz. 165.1 milijona ljudi je imelo dostop do interneta doma. V prihodnosti je ta številka še naprej hitro rasla (*ibid.*, 13).

Odkar je programer Tim Berners – Lee napisal kodo za svetovni splet, je le-ta nedvomno za komunikacijo in izmenjavo informacij postal najbolj priljubljen medij. Še nikoli poprej ni človeštvo v tolikšnem obsegu uporabljalo ta medij. S tem, kar nam omogoča internet, smo po lastni izbiri ali pa ker so nas v to prisilile okoliščine, sprejeli edinstven in izjemno hiter način zbiranja in širjenja informacij (Carr 2010).

Carr (2010) ugotavlja, da se zdi, da smo prispeli, kot je predvidel nekdanji profesor za komunikacijske teorije Marshall McLuhan, do kritičnega trenutka naše intelektualne in kulturne zgodovine, do trenutka prehoda od enega do drugega, zelo drugačnega načina razmišljanja. V zameno za vse bogastvo, ki nam ga ponuja internet, pa se odrekamo temu kar Karp poimenuje »naš stari linearni način« razmišljanja (*ibid.*, 19).

Torr (2003) je mnenja, da je neverjetna rast uporabe interneta ogromna komponenta informacijske revolucije, a hkrati je tudi le en del nje. Internet je sprožil val inovacij v komunikacijski tehnologiji. Računalniki so le del te tehnologije. Sem spadajo tudi mobilni telefoni, osebno digitalno asistiranje, celo avtomobili, ki se lahko danes povežejo z internetom. Podjetja, ki se ukvarjajo s programiranjem, so ustvarila vrsto aplikacij preko katerih lahko izkoriščamo potencial interneta (*ibid.*, 13).

Alberts, Gartska in Stein (2006), avtorji knjige - Boj centralnega omrežja: Razvoj in vpliv informacijske premoči, menijo, da so informacijsko - komunikacijske tehnologije postale DNK informacijske dobe. Ta je namreč osnovni gradbeni element vsake uspešne družbe in dominantne organizacije, saj se je čas, ki ga posamezniki potrebujejo za dostop do informacij na podlagi katerih sprejemajo odločitve, drastično zmanjšal. Obenem se je močno povečala količina informacij, ki jih lahko zberemo v tem času. Informacijsko dobo in njen učinek na družbo je tako mogoče primerjati z učinki industrijske revolucije (Bernik 2012, 43).

Informacijska doba je drastično spremenila naš način življenja. Današnje obdobje je ogromen mejnik v človeški zgodovini. Kako velika prelomnica je v našem življenju, mišljenju in razvoju internet, nam oriše Frances Cairncross:

Pomislite, da je informacijska revolucija ena od treh velikih revolucij v smislu transporta. V 19. stoletju sta glavno moč imeli para in železnice, preko katerih so prevažali dobrine; v 20. stoletju je z motorjem na notranjo izgorevanje nastal avtomobil in kasneje tudi avion, s katerimi prevažamo ljudi. Novo stoletje pa bo dominiralo s transportom znanj in idej (Cairncross v Torr 2003, 13–14).

4 HEKTIVIZEM

Etika prvih hekerskih generacij je izpostavljala vprašanje neomejenega dostopa moči računalnikov in pretoka informacij. Za mnoge hekerje je del agende tudi želja in poskus napraviti tehnologijo bolj demokratično in čimbolj dostopno (Jordan in Taylor 2004).

V Evropi je bila leta 1981 ustanovljena nemška hekerska skupina imenova Chaos Computer Club (CCC), ki je neposredno izpostavljala politično implikacijo v enem od svojih izvirnih sloganov »Vse informacije hočejo biti brezplačne« (*ibid.*, 13–14).

Člani te skupine so izjavili:

Razvoj v "informacijsko družbo" potrebuje novo vzpostavitev človekovih pravic za možnost brezplačne komunikacije po celotnem svetu. »Chaos Computer Club« ... trdi, da se morajo realne meje pri svobodnem pretoku informacij izbrisati, saj ima tehnologija lahko velik učinek na človeško družbo in posameznike. Tehnologija podpira ustvarjanje znanja in informacij (Bowcott in Hamilton v Jordan in Taylor 2004, 14).

Ustanavljanje in vzpon hekerskih skupin, katerih politika ne more biti spregledana, je po mnenju avtorjev Jordan in Taylor (2004) postala skrita v programskim kodah. Šele uporaba računalnika, ki je omogočil neposredne akcije, je lahko bila podlaga za stvarjenje hektivistične tvorbe, ki je tudi našla posebno mesto v hekerskem svetu (*ibid.*).

4.1 Hekerji

Hekerji gradijo in oblikujejo tehnologijo na delovnem mestu ali pa v svojem domu, da ustvarijo strokovne ali zabavne programe. S tehnologijo komunicirajo in sodelujejo med seboj in kar je najbolj pomembno, izpeljujejo in izražajo globoko zadovoljstvo pri implikaciji teh tehnologij. Pridobljene izkušnje oblikujejo, a hkrati se ne determinirajo s svojo publiciteto, politiko ali etnično pripadnostjo, še posebej zaradi tega, ker hekerji niso izolirani, ampak so prepleteni v različne institucijske in kulturne mreže ter gospodarske procese (Coleman 2011, 512).

Avtorja knjige o hektivizmu Jordan in Taylor (2004) jih opišeta kot zmes med starimi družbenimi normami in kulturnimi implikacijami novih tehnologij. Hekerstvo je kot postmoderni odgovor na neizogiben napredek tehnologije.

Računalniško podzemlje predstavlja reakcijo proti modernizmu s ponujanjem ironičnega odziva na primarnost tehnokratskega jezika, vpada v računalnike, ki so se včasih smatrali kot privatni, na politično dogajanje v tehnološki družbi in svetost (nedotakljivost) pri postavljanju civilne in družbene avtoritete. Kot se izrazita Meyes in Thomas (*ibid.*, 11) je ravno ta stil »igrivega« upora in uporaba fantazije v visoki tehnološki realnosti uvrstil računalniško podzemlje med postmoderno kulturo.

Jezik oz. termini, s katerimi se hekerji opisujejo ali formulirajo politično mnenje, vsebuje izraze kot so svoboda, svoboda govora, pravica do zasebnosti, do individualnosti. Ta težnja razkriva, da večina hekerjev sprejema liberalno vizijo. »Verjamemo v svobodo govora, pravico do raziskovanja in izobraževanja« pojasnjuje heker in dodaja, »to je ogromna moč vsakega posameznika« (Coleman 2011, 512).

Na nasprotnem bregu pa so takrat še dokaj računalniško laični mediji besedo »heker« interpretirali kot nezakonito oz. celo zlonamerno dejanje prevzema nadzora računalnika, ki je v lasti nekoga drugega. Izraz hekanje je bil sinonim za nekoga, ki zlorablja svoje tehnične sposobnosti, ter s tem izvršuje »računalniški kriminal«. Hektivizem je nato sredi 90-tih let dobil tudi veljavo in pozornost ter s tem svoj vzpon.

Kljub svoji konotaciji in slabih predpostavkah, predvsem zaradi računalniških vlomov Jordan in Taylor (2004) trdita, da je v hekerskih krogih opredeljen kot poskus uporabe tehnologije na najbolj izviren, nekonvencionalen in iznajdljiv način.

4.2 Aktivisti na medmrežju

Glede na to, da obstaja povečanje razširjenosti računalnikov, in da so naši politični nasprotniki med najbolj povezanimi na svetu, ni smotrno ignorirati računalnika. Ravno nasprotno. Pomembno je, da usmerimo našo pozornost na računalnik, ga skušamo razumeti in preoblikovati v instrument odpora (Wray v Jordan in Taylor 2004, 17).

Odkar je Jason Sack leta 1995 uporabil termin »hektivizem«, so pojem povezovali s spletno strategijo in taktiko aktivistov, ki več ali manj sledijo avtonomni anarhistični tradiciji – prevaranti, »krekrji«, kulturni »džemarji« anti-globalizacije, izvajalci neposrednih akcij in uporniki (Otto von Busch in Karl Palmås 2006).

Hektivizem je pojav popularnega političnega delovanja in samostojne dejavnosti skupin ljudi v kibernetnem prostoru. Na podlagi Jordana in Taylora (2004) je to kombinacija množičnega

političnega protesta s pomočjo računalnika. Hektivisti delujejo v kibernetnem prostoru, kjer s svojim znanjem in aktivnostjo skušajo preko internetnega omrežja osveščati javnost in posledično to implementirati v realni svet. Hektivizem je aktivizem v elektronskem smislu.

Z razvojem kibernetnega prostora so nastale tudi prve družbene teorije o tem, kako določene mišljenske smeri dojemajo medmrežje. Tako Bernik in Prislan razpravljata, da liberalna smer navaja, da je kibernetni prostor svet zase. Že od nastanka interneta, ko so bili njegovi uporabniki še zelo omejeni, so liberalisti priznavali njegov revolucionarni pomen. Vendar liberalni pogled ni enoten, saj se deli v dve smeri: utopično in pragmatično. Obe na kibernetni prostor gledata optimistično, saj priznavata njegove demokratizacijske in liberalistične zmogljivosti, akterje oz. uporabnike pa razumeta kot zunanje opazovalce, ki se razvijajo skupaj s procesom. Utopični pogled poudarja organski razvojni proces informacijskih tehnologij, medtem ko pragmatiki verjamejo, da se internet razvija skupaj z intenzivnim mednarodnim sodelovanjem. Menijo, da je njegovo nadziranje potrebno za nadzor antisocialnih aktivnosti in pravilne uporabe tehnologij (Alberts in drugi v Bernik in Prislan 2012, 41–42).

Revolucija na področju tehnologije, ki jo je povzročil predvsem hiter razvoj računalnika, je ustvarila novo polje razmerij moči, katere si še pred kratkim ne bi mogli zamisliti. Ljudje se pretvarjajo v podatke in šifre, nadzor poteka na globalni ravni, misli so strnjene v virtualno realnost, razdalje se manjšajo, čas dosega informacij se je drastično skrajšal. Nov tip geografije, teritorija se je preselil in spremenil v virtualno geografijo, ki je postala jedro političnega in kulturnega upora za uveljavitev v elektronskem prostoru (*ibid.*).

Jordan in Taylor (2004) sta mnenja, da je pojav »hektivizem« s svojim videzom na trenutke šokiral. Nastal je na stičišču treh različnih tokov: hekanja, informacijske družbe in modernega družbenega upora ter protesta.

4.3 Elektronska državljanska nepokorščina (CAE)

Leto 1994 predstavlja prelomnico v zgodovini medmrežja. Potem, ko je bil leta 1993 izumljen World Wide Web je internet namreč pridobil velik vpliv. V letu 1994 je CAE (Critical Arts Ensemble) tudi artikuliral novo ločnico političnega aktivizma. Trdili so, da se je »moč« transformirala iz statične točke (lahke tarče) v nomadski/premični obstoj v virtualnem svetu (*ibid.*, 69–70).

Elektronska državljanska nepokorščina je za CAE očiten in neposreden odgovor; premik v taktiki klasične državljanske nepokorščine, v virtualni svet. CAE smatra hekerje kot aktiviste, ki lahko z različnimi posegi v medmrežju napadejo politične tarče. Nomadska moč bolj preferira uporabo na medmrežju, kot pa v fizičnem svetu. Majhna, a koordinirana skupina hekerjev lahko napravi elektronske viruse, črve in »bombardira« v podatke ter programe in v omrežja oblasti, organizacij ali korporacij (*ibid.*).

Kot pišeta Jordan in Taylor (2004) v CAE-ju verjamejo, da lahko strokovno znanje hekerjev v medmrežju razvije novo neravnovesje moči, katero prej aktivisti niso mogli izkoristiti. Elektronska državljanska nepokorščina povečuje svoj vpliv, toda to ne počne s povečanjem števila subjektov vpletenih v protest, kot je to v navadi pri običajnih uličnih protestih, ampak z uporabo svojega strokovnega znanja, s katerim povečajo vpliv/pritisk na politično obnašanje.

4.4 Začetek hektivističnih akcij (Zapatisti)

Ricardo Dominguez, umetnik in profesor vizualnih komunikacij na univerzi v San Diegu, je bil del skupine, ki je razvila eno prvih oblik elektronske civilne nepokorščine. Ta je bila skupek neposredne politične akcije in nove informacijske teorije. Sčasoma je bila ta spoznana kot »FloodNet« in je bila uporabljena v podporo revolucionarni levičarski organizaciji imenovani Zapatisti (Meikle v Jordan in Taylor 2004, 72).

Ideja FloodNet-a je, kot pojasnjujeta Jordan in Taylor (2004), da veliko število uporabnikov naloži napadeno spletno stran ter vsi hkrati večkrat pritisnejo na ponovno nalaganje (reload), tako je ustvarjeno veliko želj (requests). V primeru, da je dano veliko število želj postane spletna stran preobremenjena in lahko deluje ali počasi ali pa se v celoti sesede.

Zapatisti so bili v tem pionirji, saj so bili prvi, ki so uporabili FloodNet metodo s pošiljanjem prošenj na eno spletno stran. Največkrat napadena je bila stran mehiškega predsednika. Takrat so se sproducirala tudi prva satirična sporočila. Na primer, ko je nekdo napadel stran ali jo obiskal, se mu je poleg sporočila »ta stran ni najdena« avtomatsko prikazalo tudi »na tem serverju ni mogoče najti človekovih pravic« ali »ta server je brez demokracije« (Jordan 2002, 121).

V enem izmed intervjujev je Ricardo Dominguez dejal:

Zapatisti so uporabili politiko magičnega realizma, ki jim omogoča, da ustvarjajo prostor za inovacije, in kjer jim tudi splet omogoči, da pokažejo svetu svoj težek boj s katerim se vsakodnevno soočajo. Sprejem digitalnega prostora je omogočil Zapatisom, da so v 12 dneh ustvarili samo srce magičnega realizma v podobi informacijske vojne (Dominguez v Richardson 2003, 99).

Electronic Disturbance Theatre (EDT), ki so ga leta 1998 formirali štirje umetniki/ hekerji/ aktivisti, so napravili enega prvih bolj vidnih multidimenzionalnih pristopov k uporabi Floodneta. Ta projekt je bil razvit v podporo protestnikov, ki so podpirali Zapastiste v njihovem boju s tem, da so se povezali v razvoj enega od zgodnejših anti-globalističnih gibanj (Jordan in Taylor 2004, 72–73).

4.5 Neposredna akcija ali simbolični protest?

Neposredne akcije poskušajo na spremembe vplivati takoj. Primer neposrednega ukrepa se je zgodil v Seattlu na protestih proti WTO. Protestniki so izvedli neposredno (ulično) akcijo, kljub temu, da mediji niso hoteli obveščati javnosti z dogajanjem na demonstracijah, so bili mnenja, da akcijo izpeljejo z njihovo podporo ali brez (Jordan in Taylor 2004, 79).

Simbolni protesti so pokazatelj nestrinjanja z nečem. So poskus formiranja gibanj, ki vplivajo na druge (vlado, podjetnike, organizacije), da ustvarijo družbene spremembe. Take so na primer mirovne demonstracije, v katerih ljudje z legitimnostjo združeno vkorakajo na ulice in demonstrirajo za družbene spremembe (*ibid.*).

4.5.1 Alterglobalistično gibanje WTO

Anti-WTO mobilizacija ljudi v Seattlu leta 1999 je eden najbolj pogosto uporabljenih primerov, kako je internet oblikoval taktiko, akcijo in strategijo družbenega gibanja. S pomočjo svobodne mreže interneta so se različni aktivisti, skupine in družbena gibanja lahko organizirali skupaj in koordinirali skupne akcije proti srečanju WTO, tako na ulicah kot na spletu. Internet je prispeval k organizaciji aktivistov pri uličnih blokadah in s tem oviral WTO srečanje ter hkrati pritegnil pozornost medijev po vsem svetu.

Med trajanjem blokad so se lahko tisti aktivisti, ki so imeli prenosne računalnike povezali na internet ter tako bili konstantno informirani s poročili iz ulic in podrobnostmi pri spremembah policijske taktike (de Armond 2001). Hkrati pa so se udeleževali tudi na internetu, ko je na

primer skupina ®tmark (Artmark) ustvarila prefinjeno parodijo (»spooof«) na domači spletni strani WTO (Meikle v Jordan in Taylor 2004).

Prav tako je med protestom nastal prvi neodvisni medijski center - Indymedia, ki je omogočal distribucijo video in audio posnetkov, tekstov in fotografij. S tem so aktivisti lahko zagotovili informacijsko pokritost in predvsem potrebne analize v namen, da izravnajo slabo medijsko poročanje srečanja WTO (Kidd in Smith v Van Laer in Van Aelst 2009, 231).

Prednost spletnih protestnikov je v tem, da lahko prenesejo veliko količino podatkov, ki jih lahko nato uporabniki raziskujejo. V nevirtualnem svetu je težko predati že preprosta navodila, tudi če je obseg le-teh namenjen enemu točno določenemu vzroku. V medmrežju pa je obseg informacij na voljo vsem, ki želijo do njih pristopiti (Jordan in Taylor 2004, 80).

5 INFORMACIJSKI BOJ IN INTERNETNA REGULACIJA

Z razvojem interneta je nastala globalna infrastruktura, ki je postal tudi novo orodje za oblikovanje političnih, vohunskih in vojaških aktivnosti. Na spletu se lahko načrtujejo in koordinirajo napadi, ki se potem lahko implicirajo na demonstracijah v fizičnem svetu. Zaradi informacijskega boja je kibernetična varnost postala ena glavnih tematik za nacionalno in mednarodno varnost.

Informacijsko bojevanje oz. boj z informacijami ali za informacije, kot razpravljata Bernik in Prisljan (2012), se je razvil, ker s posedovanjem informacij pridobimo tudi določeno stopnjo moči. Informacija že v samem pomenu besede (t.j. podatek z uporabno vrednostjo) nakazuje, da ima tisti, ki jo poseduje, določeno prednost pred tistim, ki je ne. Vendar pa zaradi eksponentne rasti količine informacij in povpraševanja po njih lahko govorimo o posebni vrsti moči – informacijski moči. Pomen teh vrst moči je posebej viden na področju politike, mednarodnih odnosov in medorganizacijske tekmovalnosti, kjer so za sprejemanje družbeno odgovornih in za uspeh usodnih odločitev potrebne natančne, pravočasne, zaupne, predvsem pa skrbno varovane informacije (*ibid.*).

5.1 Politični boj v kibernetičnem prostoru

V 80. letih prejšnjega stoletja je prišlo do ene prvih politično motiviranih medmrežnih kriminalitet, ki je sčasoma postajala vse pomembnejša, nevarnejša in razsežnejša. Demonstracije so se začele pojavljati tako v realnem kot v virtualnem svetu. Bernik in Prisljan (2012) menita, da bo poplava informacij v sodobnem času od teh skupin zahtevala čedalje agresivnejše in bolj razširjene akcije oz. napade z namenom pritegniti pozornost medijev. Informacijsko bojevanje definirata kot: »ofenzivno in defezivno delovanje (zasebnih in javnih) institucij oz. skupin za pridobivanje in/ali uporabo informacij s pomočjo informacijsko – komunikacijskih tehnologij za doseganje premoči v boju s konkurenco« (*ibid.*).

Hektivisti, ki povročijo preplah ostalih uporabnikov in lastnikov spletnih strani so pogosto smatrani kot »medmrežni teroristi«. Paget opisuje eno od definicij medmrežnega terorizma kot namerno uničenje, degradacijo ali modifikacijo podatkov informacijskega toka ali računalniških sistemov, ki so pomembnega značaja za funkcioniranje vlad ali podjetij, z

namenom povzročiti škodo ali sprožiti strah. Motivi za takšna dejanja pa so ponavadi politične, religiozne ali ideološke narave (Paget 2010).

Pri tem uporabljajo različne metode, kot so virtualne blokade, spletno "hekanje", vdiranje v računalnike, izdelovanje virusov in "črvov". Na tak način hektivisti izražajo svojo elektronsko državljansko nepokorščino. Tako se izpostavijo in vzpodbudijo pozornost tako političnih akterjev kot medijskih hiš (Arquilla in Ronfeldt 2001).

To je tudi eden pglavitnih razlogov za spletne napade. Hektivistom je v interes predvsem, da so njihova dejanja opazna. Za hektiviste je po mnenju Bernik in Prislán (2012) temeljni motiv pridobiti potrebne informacije ter jih nato prenesti določenim osebam, ki imajo od teh podatkov interes in korist. Med drugimi je lahko to tudi javnost, katero bi »hekerji« lahko obveščali o dogajanju »v ozadju« med elitami, ki nadzirajo bodisi politiko, bodisi gospodarstvo. A ravno ta pristop se lahko kaj kmalu nepričakovano obrne proti »hekerjem« ali javnosti, saj lahko tako upravičijo oblikovanje strožjih in bolj represivnih zakonov in si s tem še bolj utrdijo mesto na oblasti. Namen »hekerjev« je, da opozarjajo na morebitne pereče problem (*ibid.*, 82).

Hekerska etika po Mizrach sicer narekuje, da le ti ne bi smeli spreminjati kakršnihkoli podatkov z izjemo tistih s katerimi bi jih lahko organi pregona izsledili. Načeloma tudi nimajo potrebe po uničenju podatkovnih baz, tako kot se to opaža pri t.i. "krekrjih" – vsiljivcih sistema. Hekerji so tam, da sistem raziskujejo in se na njem učijo, saj imajo stalno hrepenenje in željo po znanju, ki se intenzivno povečuje, ko potujejo skozi kibernetiski prostor (Mizrach b.l.).

Hektivisti so verjetno med bolj etični, ko govorimo o napadih na spletne strani. V večini primerov ti niso programerji ali računalniški strokovnjaki, da bi lahko resneje oškodovali spletno stran svojih nasprotnikov. Dejanje bi prav tako bilo v nasprotju z aktivističnimi načeli. Kljub temu pa je iluzorno pričakovati, da med njimi ne obstaja uporabnik, ki je sposoben pravega hekerskega podviga. Še posebej tu ne moremo dvomiti, ko govorimo o tako raznovrstni skupini, kot je Anonymous. Vdorov sicer ne skrivajo, a ponavadi le-te napravijo šele takrat, ko se temeljito posvetujejo na komunikacijskih kanalih in forumih. Ravno zaradi tega, ker je med njimi le peščica izkušenih hekerjev z ustreznim znanjem, en posameznik težko izvede spletni napad sam. V primeru skupnega napada potrebuješ podporo ostalih članov kolektiva, ki naj bi odločitev demokratično izglasovali. Isti princip uporabijo tudi

preden bi karkršnekoli informacije izrabili ali objavili javnosti. Nedvomno pa tudi zaradi težko preverljivih dejstev konstantno stopajo po tanki liniji moralno sprejemljivih dejanj.

V podjetju, ki se ukvarja z informacijskimi storitvami so zapisali, da bodo organizacije in vlade pri varovanju podatkov primorane poiskati nov pristop: tako z vidika hektivizma, kot kriminalne grožnje. Organizacije morajo prepoznati to občutljivo ravnotežje. Njihova reakcija mora zagotoviti potrebo po varovanju podatkov, a hkrati s tem ne smejo ovirati izmenjavo informacij, ki bi lahko posledično zmanjšalo njihovo konkurenčnost in učinkovitost pri delu (Atos b.l.).

Opazi se, da so hekerji kljub svoji negativni konotaciji pomemben člen pri kreiranju medmrežja. Organizacije in vlade pa morajo imeti zmeren pristop pri ravnanju s hektivisti, saj le-ti načeloma nimajo namena uničiti ali zajeti podatkovne baze, ampak si predvsem želijo opozarjati na probleme, ki so družbeno - ekonomske narave.

5.2 ZDA in boj proti spletnemu kriminalu

V ZDA so ustvarili internet in ga nato tudi razvili za širšo uporabo, zato ni presenečenje, da je na področju informacijske tehnologije le-ta najbolj razvita. V zadnjih dvajsetih letih in predvsem po enajstem septembru se na področju informacijskega bojevanja namenja veliko pozornost. V ta namen deluje veliko različnih programov in aktivnosti za zmanjšanje ranljivosti informacijskih medijev (Bernik in Prisljan 2012).

V poročilu, ki je bil namenjen kabinetu za nacionalno varnost so zapisali, da kibernetško bojevanje vključuje organizirane enote, ki imajo ofenzivno ali defenzivno naravnane operacije. Z uporabo računalnika napadajo druge računalnike ali omrežja preko elektronskih oblik. Hakerji in drugi posamezniki, ki so izurjeni v programiranju lahko z svojim znanjem izvršujejo kibernetške napade. Te posamezniki lahko pogosto operirajo tudi pod okriljem in s podporo igralcev nacionalnih držav (Billo 2004, 3).

Pri kibernetški zaščiti so si ZDA nedvomno prislužile naziv pionirja. Projekt CERT (Computer Emergency Response Team) je nastal kot odziv porastu omrežnih napadov in bil ustanovljen leta 1988. Program, ki koordinira obrambne ukrepe ter odzive na napade po celotnem državnem ozemlju, je danes del ministrstva za domovinsko varnost (Hughes v Bernik in Prisljan 2012, 87).

5.3 Nadzor in cenzura informacij

Posedovanje informacij da subjektu neko določeno moč, zato si jo želi imeti vsak, nekateri pa se zanjo celo bojujejo. Informacije so v kibernetnem prostoru postale praktično neukrotljive, tako jih je težko nadzirati, preverjati, regulirati ali omejevati. Pri taki informacijski moči se zato poraja veliki dvom, še posebej na državni ravni, kjer se je skozi zgodovino že večkrat pokazalo, da prihaja do izkoriščanja vpliva informacij (*ibid.*).

Zlovešče so izzvani podtoni Orwellovega Big Brotherja, ali celo večih "malih bratov". Tehnologija sama je usmerjena k doseganju nadzora preko shranjevanja podatkov, analize in manipulacije. V podatkovnem polju pa informacije same postanejo subjekt, ki jih lahko premikamo, prerazporejamo in preoblikujemo. Subjekt iz katerega informacije izvirajo, pogosto sploh ne pripomore k obliki, vsebini ter rezultatu samem. Tako postane zgolj predmet za opazovanje in manipulacijo (Willson 2006, 51).

Mnenja o najboljši možni regulaciji interneta so deljena. Nekateri trdijo da je internet neobvladljiv, ter označujejo vsakršno idejo o učinkoviti državni politiki kot neveljavno. Svoje mnenje bazirajo na anti-avtoritarni in osvobajajoči naravi interneta. Prizadevanja za regulacijo so po njihovo obsojena na propad, saj je kibernetični prostor sam po sebi prilagodljiv v tem da omogoča posameznikom ter organizacijam izognitev oblastem z zdrsom v anonimnost in umikom na zunanost mej njihove pristojnosti (Slevin 2000, 214–215).

Večina opazovalcev razvoja interneta sprejema da je nekakšna oblika regulacije potrebna in primerna, redki pa so ostali ravnodušni ob nekaterih poskusih regulacije interneta v njegovih zgodnjih letih. Nekateri izmed njih, sploh tisti ki so vsebovali cenzuro, so bili bolj rezultat "moralne krize" kot pa posledica previdnega in podrobnega premisleka (*ibid.*).

Zaradi ohranitve moči nad ljudstvom so v preteklosti z informacijami največkrat razpolagale oblasti in vodstvene elite. V sodobnem svetu pa se je z neizmernim napredkom v tehnologiji, sploh v zadnjem desetletju, razblinil njihov monopol in moč nad informacijami. (*ibid.*)

V realnosti danes oblastem težko uspeva - ali pa kakor se je že večkrat pokazalo sploh ne – nadzirati tok informacij. Razlog je predvsem v tem, da so na internetu te postale hitre ter težko izsledljive. Zaradi tega si Armistead zastavlja vprašanje: »Če ne morejo nadzirati informacij, ali še lahko nadzirajo moč?« (Armistead v Bernik in Prisljan 2012, 46).

Kljub vsemu pa imajo današnje nacionalne vlade še vedno skoraj totalno kontrolo nad kompleksnimi komunikacijskimi sistemi. V skrajnem primeru bi lahko internet enostavno v celoti izklopili, a na srečo uporabnikov, bi bilo s tem napravljene še veliko več škode na vseh nivojih in v vseh sektorjih družbe. Hektivizem skuša preprečiti državni nadzor nad informacijami, saj je tudi v hekerskih krogih vedno bil prisoten občutek za proti-avtoritarnost do določenih subjektov (Jordan in Taylor 2004).

6 ANONYMOUS

Skupina Anonymous je nastala na slikovnem spletnem portalu, kjer so si uporabniki med seboj večinoma pošiljali slike in imeli diskusije o »animejih« - japonskih animacijah. Spletno stran 4chan.org, je leta 2003 ustanovil japonski administrator z vzdevkom »moot«, ki je verjel v anonimnost svojih uporabnikov, s ciljem, da bi bile njihove zasluge in trud objektivno ocenjene. Anonimnost je na 4chanu postala norma za uporabnike portala, predvsem v »kaotičnem« delu foruma, kjer so objavljali naključne vsebine. Ime Anonymous je postalo sinonim za uporabnike spletne strani - nekakšen skupek, panj misli popularnega mnenja (Landers 2008).

Anonymous so po mnenju Micah Singletona, hekerski in aktivistični kolektiv, ki je sčasoma postal internetni »varuh«. Nekateri postavljajo pod vprašaj njihovo efektivnost in izbiro taktike, spet drugi jih pozdravljajo kot aktiviste 21. stoletja. Gotovo pa je, da se upajo upreti vsakomur, bodisi posamezniku, organizaciji ali korporaciji. Ne glede na to, na kateri poziciji se nekdo nahaja, je dejstvo, da so Anonymousi tu in imajo moč (Singleton 2012).

Kot že rečeno, je skupina začela delovati leta 2003 na eni od zloglasnih strani, imenovani 4chan. Šele leta 2008 pa je skupina pridobila sloves, potem ko je organizirala protestnike proti Scientološki cerkvi, saj so bili mnenja, da le-ta finančno izkorišča njene člane. K »Project Chanology«-u, kot je bil poimenovan, se je pridružilo več kot 7000 ljudi iz 93 držav (*ibid.*).

Wiedemann in Soenke Zehle (2012) v svojem eseju razpravljata, da so ime Anonymous prevzeli različni posamezniki ali skupine z namenom, da organizirajo kolektivno akcijo. So skupek idej in idealov, katere so prevzeli različni in včasih med seboj nepovezani hekerji, tehniki, aktivisti, ter so utemeljeni na konceptu anonimnosti. Preko njih nastajajo politične kampanje in ulične demonstracije, razsežnost akcij variira vse od manjših potegavščin do hekanja v občutljive informacije, večkrat pa tudi pokažejo podporo različnim družbenim gibanjem (npr: Arabska pomlad, Occupy Wall Street) (*ibid.*, 1).

Anonymous kot trdi Coleman (2011) pogosto izhaja iz politične pomembnosti po anonimnosti, na način, ki je presenetljivo podoben odločitvi ameriškega Vrhovnega sodišča, ko je izražanje anonimnosti pospremil z naslednjim demokratičnim temeljem: »Zaščita anonimnega govora je bistvenega pomena demokratičnega diskurza. Osebam omogoča, da zavarujejo svojo identiteto pri tem pa izražajo kritične poglede manjšin. Anonimnost je ščit pred tiranijo večine« (*ibid.*, 512).

Prvotno so bili »Anonymous« vzdevki, kot pojasnjuje Coleman (ibid.), namenjeni internetnim potegavščinam, nato pa je del Anonymousov pozimi leta 2008 postal politično orientiran, usmerjen v proteste proti izkoriščanju Scientološke cerkve. Do septembra 2010 se je pojavil še en političen del imenovan »Operation Payback«, v katerem so izkazali podporo protestu proti MPAA (Motion Picture Association of America). Nekaj mesecev za tem pa so svojo energijo preusmerili v podporo Wikileaksu, preko katerega so pridobili tudi pozornost celega sveta. Ta manifestacija Anonymous-ov je pridobila znatno medijsko pokritost, saj so z Ddos vali napadali spletne strani kot so Paypal, Mastercard in s tem izkazali podporo Wikileaksu. Kljub svoji zloglasnosti in dejstvu, da je Anonymous organiziral in koordiniral proteste proti scientološki cerkvi, kritiki oz. komentatorji ne uspejo opisati etniške, sociološke in zgodovinske razlage Anonymousov preko tradicionalnih analitičnih raziskav.

Coleman (ibid.) v svojem članku teoretizira, da do te težavnosti pride zaradi tega, ker so Anonymoussi do neke mere zaviti v tančico skrivnostnosti. V tej skupnosti naj ne bi bilo vodje, hierarhične strukture ali kakršnegakoli geografskega epicentra. Medtem, ko je struktura organizacije do neke mere neovrgljivo prepoznana in kaže svoje mnogotere izraze, je ravno ime tisto, ki nam pove, da lahko vsak posameznik postane »anonimen«. V tej vlogi Anonymoussi funkcionirajo, kar Marco Deseriis, profesor na Univerzi v Rimu, opredeljuje kot: »Prevzem istega vzdevka različnih organizacijskih kolektivov, skupin in posameznikov.« Na primer, tisti del, ki koordinira Ddos napade ni nujno isti, kot tisti, ki pišejo manifeste, bloge, novice, kljub temu pa uporabljajo isto ime »Anonymous«.

Majhen del Anonymous udeležencev je hekerjev, le-ti so usposobljeni programerji, raziskovalci internetne varnosti in sistemski administratorji. Večini, čeprav ne vsem, je glavni motiv hotenje po informacijski svobodi. Veliko večji del skupnosti so t.i. »geeki«, ki urejajo videe, dizajnirajo in pišejo. Ostali udeleženci pa bodisi izpolnjujejo svoje tehnično znanje, ali pa samo pokažejo svojo podporo že z manjšimi akcijami (*ibid.*).

6.1 Anonymous in Scientologija (Project Chanology)

Skupina Anonymous je januarja leta 2008 začela (še vedno trajajočo) akcijo proti Scientološki cerkvi. Projekt so poimenovali »Project Chanology«. Izvirnost tega projekta, njegove strukture, procesa odločevanja in metoda protesta, je nakazovala na edinstvenost kolektivnega združevanja v taki obliki. Projekt je prikazal nov tip družbenega povezovanja in aktivizma,

katerega se da sprožiti preko hitre komunikacije na internetu. Razumevanje tega projekta je temelj za razumevanje ostalih akcij in gibanj, ki jih Anonymousi izvajajo (Jacobsen 2008).

Anonymous so leta 2008 izvedli eno od prvih javno prepoznavnih akcij, ko so se nepričakovano in v kolektivnem duhu obrnili proti idejam Scientološke cerkve. Cerkev je poskušala preprečiti kroženje posnetka po internetu, ki je bil namenjen le notranjemu, internemu krogu Scientološke cerkve. V tem posnetku je igralec Tom Cruise zagovarjal prakse in teologijo omenjene cerkve. Cerkev je tako tistim, ki so objavili posnetek, grozila s pravnimi tožbami v primeru, da posnetka ne bi odstranili (Coleman 2011).

Objavljen posnetek je v prvem tednu videlo več sto tisoč uporabnikov interneta, kljub temu, da ni bilo nikakršne medijske pozornosti. Spraševali so se: »Kako je možno, da posnetek, ki temelji na relativni absurdnosti, pridobi toliko ogledov?« (Jacobsen 2008).

Anonymous je na svoji spletni strani dejal, da ni prvotno izbral napad na Scientološko cerkev toliko zaradi posnetka s Tomom Cruisom, ampak bolj zaradi okoliščin, ki so obkrožale ta posnetek. Zmotila jih je predvsem agresija in odločenost scientološke cerkve, da se posnetek odstrani iz interneta. Za Anonymous je to pomenilo cenzuro, ki pa je kontradiktorna njihovim načelom za brezplačen in svoboden pretok informacij (Why We Protest 2012).

Izjava Anonymousov preko youtube posnetka:

Skozi leta smo vas opazovali. Vaše kampanje, ki so polne dezinformacij; zatiranja disidentov; vaša nepravilna narava itd., vse to je ujelo naše oko. Z propagandnim posnetkom, ki vam je ušel in začel krožiti po mainstream straneh, nas je obseg vašega vpliva in tistih, ki vam zaupajo prepričal v naslednje dejanje. Anonymous se je odločil, da mora biti vaša organizacija uničena (Message to Scientology 2008).

Anonymous še naprej pojasnjuje, da so njihovi kratkoročni cilji bili, da se Scientološki cerkvi odpravi privilegiran status - med drugim cerkvi ni bilo potrebno plačevati davke. Hoteli so prekiniti zgodovino zastraševanja, nepovezovanja in drugih nelegalnih oz. neetičnih aktivnosti s strani Scientološke cerkve. Poudarili so, da kljub temu, da hočejo demontirati Scientološko cerkev kot organizirano skupnost, nočejo napadati posameznikov, ki imajo scientološka prepričanja (Why We Protest 2012).

Zaradi napadov je že 16. januarja bila spletna stran Scientološke cerkve nedostopna. Skupina Anonymous je namreč pričela z t.i. Ddos napadom, ki naenkrat sproži ogromno število

prošenj za dostop do strani, preobremeni serverje in povzroči njen kolaps oz. onemogoči dostop. Spet drugi člani pa so izvedli akcijo »black faxing« oz. »črno faksiranje«, ki je povzročilo, da so faksi v lasti scientološke cerkve printali črne liste in jim tako posledično praznili barvne tonerje in jim s tem povzročali stroške (Jacobsen 2008).

Mark Bunker, dolgoletni kritik scientološke cerkve in lastnik spletne strani xenutv.com, je 26. januarja na spletno stran youtube poslal video v katerem je opisal, kako ukrepati proti scientološki cerkvi. Predlagal je, da se akcije ne bi smeli lotiti nelegalno in opozoril na sicer kreativne, a nelegalne akcije proti scientološki cerkvi, ki so bile predlagane na forumih. Sam je predlagal, da bi uporabili bolj legalno taktiko, kot je na primer protest pred sedežem scientološke cerkve. Ta posnetek si je prav tako ogledalo na sto tisoče uporabnikov, preko katerega se je prvič tudi pokazalo, kako velik obseg ogledov in s tem publicitete premore Anonymous. Skoraj v trenutku je Bunker dobil vzdevek- »Bradati modri mož« in priznanje, da je njegova izjava bila na mestu. Večina vprašljivih metod je bila nato zavrženih (*ibid.*).

Prvi ulični protesti pred scientološkimi cerkvami po vsem svetu so se zgodili 10. februarja 2008. Približno 7000 protestnikov je, da bi zakrili svojo identiteto, prišlo z maskami iz filma »V for Vendetta«. To je bila prva Anonymous »IRL« (in real life oz. v resničnem življenju) akcija. Od takrat naprej, kjerkoli je prisotna scientološka cerkev, so prisotni tudi protestniki (*ibid.*).

Med protesti so Anonymous člani stalno spremljali in snemali dogodke, da bi se sami lažje branili in hkrati posnetke posredovali medijem. Ta akcija jim je pomagala tudi pri nadaljnjih protestih, ki so jih bodisi organizirali ali se jih udeležili, kot je na primer Occupy Wall Street (Know Your Meme 2008).

6.2 Wikileaks (Operation Payback)

Wikileaks je leta 2006 ustanovil Avstralec Julian Assange v prepričanju, da je dostop do informacij neenakomerno porazdeljen med vlado in njihovimi državljani. Rešitev te težave je videl v tem, da je postal mediator med javnostjo in »whistleblowerji« (oz. žvižgači – t.j. oseba, ki pove javnosti ali neki avtoriteti o nepoštenih ali ilegalnih aktivnostih, ki se dogajajo v vladnih krogih, javnih ali privatnih organizacijah, ali v podjetjih). Za zagotovitev anonimnosti Wikileaksovih obveščevalcev se je obrnil na Jacoba Appelbauma, aktivnega udeleženca v razvoju program TOR (»The Onion Project«, brezplačen program, ki omogoča,

da interneta povezava ne razkrije IP naslova). V nadaljnjih letih je tako Wikileaks sprostil javne in pogosto tudi tajne dokumente (Paget 2012, 7).

Spletna stran Wikileaks je kot necenzurirana verzija Wikipedie, ki omogoča puščanje neizsledljivih dokumentov za analizo. Združuje zaščito in anonimnost vrhunskih kriptografskih tehnologij z transparentnostjo in enostavnostjo Wiki vmesnika.

Spletni strani sta si podobni tudi v tem, da lahko kdorkoli objavlja komentarje, pri tem pa ni potrebno posedovati veliko tehničnega znanja, »whistleblowerji« oz. »žvižgači« lahko objavljajo dokumente anonimno in neizsledljivo. Uporabniki lahko javno razpravljajo o dokumentih in analizirajo njihovo kredibilnost in verodostojnost. Prav tako razpravljajo, berejo in pišejo članke ter navajajo opisane dokumente. (*ibid.*)

Zaradi vključitve napredne kriptografske tehnologije v Wikileaksovo spletno stran lahko tako omogočijo anonimnost in neizsledljivost. Uporabniki, ki objavljajo občutljive informacije, so namreč izpostavljeni različnim tveganjem, kot je politična represija, pravne sankcije ali psihično nasilje. Kriptografska tehnologija pa jim omogoča, da to tveganje kar se da minimizirajo (Wikileaks: About 2012).

Wikileaks vidi sebe kot neko drugačno obliko novinarstva - za »whistleblowerje«, ki se borijo proti mogočnim entitetam z vero v informacijsko transparentnost. Še preden je organizacija postala s svojo kontroverznostjo medijsko prepoznavna, se je v manjšem obsegu specializirala na države, kot so Kenija, Peru in Avstralija. Kljub takratni majhni javni prepoznavnosti se je ameriška vlada že zavedala Wikileaksovega vpliva. Svojo skrb so izrazili predvsem takrat, ko je Wikileaks objavil občutljive informacije o priročniku, ki je opisoval procedure v Guantanamovskem zaporu (Endgame systems 2011, 5).

6.2.1 Začetek operacije Payback

Na posebni spletni strani cablegate.org je Wikileaks 28. novembra 2010 objavil prve diplomatske depeše. Objava naj bi predstavljala celotno zbirko zaupnih informacij zunanjega ministrstva z 247 veleposlaništvimi po vsem svetu. Te naj bi bile iz obdobja od leta 1966 do konca februarja 2010. Od vseh objavljenih depeš naj bi jih 15.652 nosilo oznako »zaupno«. V javnost je bilo takrat poslanih le del celotne zbirke, predvidoma nekaj sto dokumentov. Tisti del, ki je bil objavljen je bil tudi obdelan. Le izbrani mediji so imeli dostop do najbolj

izstopajočih podrobnosti in tudi ti so skrbno črtali informacije, ki bi lahko nekatere ljudi spravile v nevarnost. Mediji so namreč tudi javno objavili, da je bil to eden glavnih pogojev za njihovo sodelovanje (Domscheit Berg 2011, 218).

Kmalu po objavi diplomatskih depeš je Anonymous, ki je podpiral Wikileaks, izvedel napad na spletne strani kot so Postfinance, Amazon, PayPal, Mastercard, Vise in Mooneybookersa - združbe, katerim se je nenadoma zazdelo, da jim ni potrebno več spoštovati pogodb z Wikileaksom, potem ko je ta padel v nemilost ameriškega zunanjega ministrstva. Anonymous je izvedel serijo Ddos napadov na glavne akterje v tehnološkem in e-komercialnem sektorju. Spletni napadi so bili kritika na omenjene družbe, saj se jim je zdelo, da so podlegli in se vmešali v politiko, tako so bili prepričani, da so njihove Ddos akcije upravičene (*ibid.*, 221).

V članku televizijske hiše BBC (2010) so napisali, da so Anonymous napad opisali kot »simbolno« akcijo. Tarča napadov so bile spletne strani, ki so zavrnilo opravljanje storitev Wikileaksu. Z dejanjem pa so prestrašili tudi veliko nedolžnih civilnih uporabnikov storitev. S sledečo izjavo so skušali te uporabnike pomiriti: »Nočemo vam ukrasti vaše osebne podatke ali številke kreditnih kartic. Prav tako nočemo napasti ključno infrastrukturo podjetij, kot so MasterCard, Visa, PayPal ali Amazon.«

Na spletni strani za informacijsko varnost je zapisano, da je predstavnik skupine Anonymous »Coldblood«, ki se je predstavljal skozi združenje 4chan, izjavil, da so tarče vsa spletna mesta, ki se podrejajo vladnim pritiskom. V prvem valu napadov so se 4chan in Anonymous spravili nad PayPal, ker je ta prekinil procesiranje donacij za WikiLeaks (najvišja donacija je znašala 60.000 EUR). Z izjemo onesposobitve njihovega bloga jim napad ni uspel. Več sreče so imeli pri spletnem mestu banke PostFinance, ki je Julianu Assangeu zamrznila vsa sredstva (ker naj bi navedel neresnične podatke v prijavnici za odprtje računa, sredstev naj bi bilo 31.000 EUR). Napad jim je tokrat uspel, saj je bilo spletno mesto nedostopno vsaj 24 ur (Informacijska Varnost 2010).

Poraja pa se vprašanje, kako se je Anonymous na koncu odrezal v tej akciji? Priznati je potrebno, da njihovi napadi niso bili nič več kot le nadloga, vsaj kar se tiče velikih korporacij. Razlog za to je, da so te organizacije z visoko porazdeljenimi sistemi pripravljene, da vzdržijo Ddos napade. Praznovanja, ko so Anonymousi zablokirali spletno stran, so bila na IRC kanalih pogosta, a kratkoročna. Nekateri člani so bili zaradi prepoznanega IP naslova vpisani na črno listo spletne strani, katero so napadli. (Mansfield Devine 2010).

Kljub temu so PayPal, Mastercard in Visa kratek čas utrpeli izpad, čeprav jim ta verjetno ni povzročil kakšne večje škode. V četrletju, ko so ta podjetja analizirala svojo bilanco, se jim je ta izpad na grafu prikazal nič več kot manjše izstopanje. (*ibid.*)

Na Forbesovi spletni strani je publicist Matt Schifrin poročal, da kljub temu, da je Mastercardova delnica za malenkost upadla, se je ta upad na koncu komaj kaj poznal. Podobno je bilo z Visovo delnico, le da je njim na koncu dneva celo uspelo povečati vrednost. Večjo škodo so lahko utrpeli pravne pisarne, ki so zastopale omenjena podjetja (*ibid.*).

Morda pa smisel napadov ni bil v tem, da omenjenim podjetjem povzročijo znatno materialno škodo, kot v tem, da Anonymous pridobi medijsko pozornost. Tako opozorijo nase in na njihove misije ter poskušajo predstaviti javnosti, da so na njihovi strani in da ne bodo tolerirali krivice, kakršna se je zgodila Wikileaksu.

V članku je publicist Anderson zapisal, da je Operacija Payback bes tistih, ki si želijo pozornost: »Kaj moramo storiti, da bi bili slišani?« se sprašuje eden od članov. »Da bi nas smatrali resno? Nam je treba iti na ulice, metati molotovke, vdirati v poslopja? Morate prepoznati, da nas prav z ignoriranjem silite v Ddos napade. Ignorirate ljudi, jih napadate in jim lažete! Z vašo ignoranco nas silite v še strožje ukrepe. Ljudje, zdaj!« (Anderson 2010)

6.2.2 Anonymous in Wikileaks

Eden od načinov za grajenje globlje analize politične forme je primerjava obeh organizacij. Coleman (2011) je mnenja, da sta si oba primera na površju presenetljivo različna: Wikileaks je skoraj v celoti povezan z eno osebnostjo, Julianom Assangom. Njegova osebnost je povezana tako s svojim tipom novinarstva, kot z organizacijo, katero je zgradil. V kontrastnem nasprotju pa so Anonymous čvrsta, brez voditeljska, neslavna organizacija, pri kateri so operacije odprte vsem, ki bi radi prispevali svoj delež. Kljub tem in ostalim razlikam, Anonymous in Wikileaks pripadata isti družini. Ta povezava ne obstaja samo zaradi tega, ker so Anonymosi stali ob strani Wikileaksu ob izvrševanju operacije »Payback«, ampak je pomembnejše to, da so pri obeh politične intervencije dirigirane s strani hekerjev (*ibid.*, 511).

Skupni imenovalec skupine Anonymous in organizacije Wikileaks je predvsem cilj pri prizadevanju za svobodno in brezplačno objavljanje informacij. Kljub temu, da je majhno število Wikileaksovih članov izjavilo, da imajo direktno povezavo z Anonymosi, so le-ti

ravno nasprotno zatrдили, da so hrbtenica oz. dodatek pri prizadevanjih Wikileaks organizacije. Wikileaks med drugim tudi poudarja, da se ima za resno novinarsko entiteto, ki išče finančno, legalno in politično podporo predvsem od levičarskih in libertarnih politikov oz. somišljenikov, medtem ko je Anonymous neformalna organizacija. (*ibid.*)

Kakorkoli že, Anonymous pogosto napada tista zasebna podjetja in vlade, ki skušajo omejiti svoboščino v katero verjamejo. Tako nudijo podporo tudi organizaciji Wikileaks. Kljub temu, da se na površju zdi, da ti dve organizaciji ne moreta delovati v sožitju, je dejstvo, da so Anonymosi s svojo močjo nekakšna neuradna pomoč Wikileaksu (Endgame Systems 2011).

Anonymous je povezavo z Wikileaks opisal z izjavo:

Čeprav ne čutimo velike zveze z Wikileaks se borimo za iste razloge. Želimo transparentnost in smo proti kakršnikoli cenzuri. S poskusom utišati, zatreti Wikileaks smo korak bližje k svetu, v katerem ne moremo izraziti svojega mnenja in razvijati svojih idej. Tega ne smemo dopustiti. Zato je naš namen ugotoviti kdo je odgovoren za poskus uveljavljanja cenzure. Zato želimo izkoristiti svoje vire, da povečamo ozaveščenost, napadamo tiste, ki so proti in podpiramo tiste, ki so za, da pomagamo ustvariti svobodni in demokratični svet (Leyden 2010).

Wikileaks, kot piše revija Economist, deluje na podlagi liberalnih idej, ki s transparentnostjo lahko uporabi svoje znanje za omejevanje moči državne oblasti: »Wikileaks je mnenja, da se lahko legitimna moč države izvrši le, kot bi rekli liberalni politični teoretiki, s klicem za »javno utemeljitev« (Coleman 2011, 512).

Kljub vsemu pa po mnenju Colemanove (*ibid.*) praksa kaže, da četudi si hekerji delijo podobne ideološke simpatije, prikazujejo raznoliko realno politično obnašanje. Ta raznolikost je rezultat tega, da hekerji delujejo na različnih sferah, sprožajo različne tipe projektov in so locirani na različnih delih sveta. So tudi precej sektaški, saj imajo različna mnenja in poglede na to, kaj je legitimno, odprto, transparentno, zasebno. Kot večina političnih domen se tudi sami večkrat znajdejo v ideoloških in organizacijskih protislovjih. Wikileaks, tako na primer zahteva od držav transparentnost, a hkrati je njihovo notranje in finančno delovanje zelo blizu standardom absoluta.

6.3 Occupy Wall Street

Gibanje Occupy Wall Street se je na svoji strani opisalo in predstavilo, kot:

Uporniško gibanje brez vodje, ki združuje ljudi različnih barv, spolov in političnih prepričanj. Vsem skupna stvar je, da smo del 99% tistih, ki ne bodo več tolerirali pohlepa in korupcije enega procenta ljudi. Zgledujemo se po revolucionarni taktiki Arabske pomladi z namenom doseči in spodbuditi nenasilne demonstracije in s tem maksimizirati varnost vseh udeležencev protesta. 1% kontrolira našo usodo; utapljamo se v dolgovi, študentskih kreditih in goljufivih hipotekah. Niste posojilo. Demokracija se prodaja najboljšim ponudnikom, uničuje naš politični proces, naše skupnosti in okolje. Pridružite se množični mobilizaciji 99%-ov. Postavite se zase in bodite upoštevanj. Skupaj lahko okupiramo našo prihodnost (Occupy Wall Street 2011).

Tako se je glasil nagovor aktivistov na uradni spletni strani gibanja. Okupacija je nastala predvsem zaradi čedalje večjega nezadovoljstva med ljudmi, predvsem mladimi, ki po večini kljub izobrazbi ne morejo dobiti poštene zaposlitve in s tem socialne varnosti. Gibanje se je začelo relativno spontano in na začetku ni imelo večje medijske ali politične pozornosti. Izgledalo je, da je to le še eden izmed številnih protestov, ki se dogajajo po Združenih državah. Ščasoma pa je gibanje le dobilo svojo želeno pozornost in v zraku je bilo čutiti, da lahko pride do velikih sprememb na področju politike, ekonomije, kulture, šolstva, zdravstva. Preden je prišlo do združitve in protestov na ulici, se je le-to pričelo najprej na medmrežju.

Največja pobuda za gibanje je nastala na spletni strani revije Adbusters, ki so prvi pozivali ljudi, da se s skupno organizirano akcijo združijo v boju proti neoliberalističnim idejam in pridobijo zelene spremembe. Ko se je gibanje že razmahnilo iz ulic Manhattana so na spletni strani Adbusters zapisali naslednji citat:

»Ogenj v duši »Occupy« plameni od Oaklanda do Quebeca, Barcelone do Chicaga, Wall Streeta do Moskve in Frankfurta. Sedaj je Zuccotti postal simbol, ki se po večjih mestih globalno širi in to je šele začetek« (Adbusters 2011).

6.3.1 Misija »okupirajmo«

Ljudje so se čedalje bolj počutili zapostavljene in odtujene od politike, ekonomije in medijev, poleg vsega jim tudi gospodarska kriza ni šla ravno na roko. Tako je bilo nekako pričakovati, da bo nekdo izzval glavne akterje oz. »elito« in to z uporabo najbolj legitimnih sredstev – z nenasilnimi demonstracijami. Gibanje »Occupy Wall Street« se je pričelo na trgu Zuccotti 17.

septembra 2011 in se je nato do 9. oktobra razširilo že v 70-tih mestih po ZDA ter nato še po 900 mestih po svetu.

V naravi medijev je, da ne komentirajo in ne dokumentirajo zadev, za katere mislijo, da so nezanimive in jim ne bodo prinesle zelene pozornosti, »rejtinga« gledalcev. Gibanje okupirajmo Wall Street ni bilo nobena izjema. Iz navidezno nepomembnega protesta, so se na dokaj neznanem zasebno javnem trgu blizu borze Wall Streeta v majhnem številu začeli zbirati protestniki.

Kljub temu, da je že kar nekaj dni minilo, mediji niso veliko pisali o gibanju, če pa že so, so ga dali na stranske tire in ga omenili zgolj v parih stavkih. Dogajanje je eden izmed protestnikov komentiral: »Vse bolj jasno postaja, da mainstream mediji ne reprezentirajo 99% ljudi« (Occupied Stories 2011).

V enem izmed člankov, ki so jih pisali protestniki, je bila prikazana nenaklonjenost medijev, da bi aktivneje prepoznali namen gibanja. V članku je bilo kritično napisano, da prikazovana poročila o gibanju za okupacijo kažejo namerno izkrivljanje dejanskih razmer in ne prikazujejo skupnega stališča skupnosti. Uradni viri si dovoljujejo rutinirano oblikovati in preusmerjati fokus medijev, medtem ko glasove na ulicah ignorirajo, prezirajo in diskeiditirajo. Že to samo po sebi kaže na neobjektivno, pristransko poročanje medijev, ki se očitno bolj nagibajo na vladno, korporacijsko stran. Potrebujemo nove, inovativne medije in še bolj kot to, mi sami moramo postati do njih bolj kritični pri tem kako jih dojemamo in sprejemamo (*ibid.*).

Zgodbe iz »Okupacije« so postale platforma pri zavedanju, da mainstream mediji niso vselej pošteni in objektivni in so lahko tako napačni kot nerealni. Resnično zgodbo v ozadju si delijo mnogi, ki jo doživijo in ne le »piari« ali politični analitiki. Misija Occupy Wall Street je hotela vzpodbuditi kritično razmišljanje nad slepim sprejemanjem in širiti ter povečati moč glasa protestnikov gibanja za okupacijo (*ibid.*).

Mediji so po relativno dolgem času in potem, ko so opazili, da to gibanje le lahko zraste v nekaj večjega, začeli poročati o dogajanjih na Zuccotti trgu. Tam so lahko opazili mirne demonstrante, ki so vzklikali »mi smo 99%« in s tem hoteli prikazati, da so oni v resnici hrbtenica ZDA in njihova prihodnost. Mnenja protestnikov pa so se razlikovala od posameznika do posameznika, medtem ko je nekdo hotel doseči revolucionarne spremembe je

spet drugi hotel le izvrševanje osnovnih pravic s strani države ter moralnost in poštenost korporacij.

Ravno na tej točki pa je imelo gibanje Occupy Walstreet svojo Ahilovo peto, saj ni imelo rdeče niti, ki bi povezala vsa ta različna mnenja, s katerimi bi lahko poskusili gibanje pripeljati na višjo raven. Največja hiba gibanja je bila, da večina protestnikov niti ni dobro vedela za kaj pravzaprav protestirajo oz. niso znali dobro argumentirati svojih stališč. Njihove zahteve in argumenti so bili preveč površinski in slabo utemeljeni. Nihče ni izvedel kakšne strokovne analize iz sfere politike in gospodarstva, ter tako na podlagi nje poiskal rešitev. A četudi bi jo izvedel, je težko trditi, da bi večina protestnikov bila istega ali vsaj podobnega mnenja. Ko je neka novinarka vprašala enega izmed protestnikov, kako naj bi izgledala »zmaga« okupacije, je dobila zelo površen odgovor, brez konkretnega pojasnila, v nadaljevanju pa je izgledalo, kot da se vprašani izogiba neposrednemu odgovoru.

Novinarsko vprašanje se je glasilo: »Kako naj bi izgledala »zmaga« okupacije?« Odgovor nanj pa je podal eden izmed protestnikov:

Odvisno je od tega koga to vprašate. Ko se je 17. september bližal, je New Yorško generalno zasedanje prepoznalo cilj demonstracij. Ti niso prepoznali demonstracij kot začetek revolucije ali spremembo nekaterih zakonov, ampak kot ustanovitev novega gibanja. Gibanje je hotelo združiti enako misleče ljudi po vsej državi, da bi ustvarili novo podlago za organizacijo politike napram vplivu korporativnega kapitala. Nato so se rodila nova gibanja v večih mestih po ZDA. Naslednje velike demonstracije naj bi se pričele 6. oktobra v Washingtonu D.C. na »Freedom Plaza«. Slišal sem nekatere ljudi, ki so bili prisotni na »Liberty Plaza«, ki so, potem ko so trg prevzele tudi kamere medijev, dogajanje komentirali »Smo že zmagali!«. Spet drugi so menili, da je to šele začetek. Oboji imajo v nekem smislu prav (Schneider 2011).

6.3.2 Anonymous in Occupy WallStreet

Skupina Anonymous je bila tudi konstitutivni del gibanja »Occupy Wallstreet«. V nagovoru protestnikom so zapisali:

Pozdravljene medijske institucije!

Mi smo Anonymous.

Naše oko je ujelo dogajanje na Wall Streetu.

Izgleda, kot da vlade in federalne agencije pri uveljavljanju in izvrševanju zakonov malo preveč uživajo. Sledijo namreč nepravičnim zakonom, ki jih brezglavo, slepo preko ukazov z neduhovno natančnostjo izvršujejo. Priča smo vladnemu uveljavljanju zakonov, kateri lahko kaznujejo 99%, medtem ko pustijo 1%, da uidejo pravici neranljivi, za njihov kriminal nad ljudmi... (Badash 2011).

Protestniki so sedaj že vestno uporabljali mobilno tehnologijo s katero so posneli naslije policistov, ki so že na začetku akcije aretirali približno 80 protestnikov. Te posnetke so nato naložili na internet. Izstopajoč je bil predvsem primer, ko je policija uporabila solzivec proti miroljubnim protestnicam. Ogorčeni protestniki so New Yorško policijo označili za strahopetce, ki uporabljajo silo na mirovnih protestih. Ironično pa je ravno ta napad, kot pravi protestnik, Danny Garza, omogočil, da je »gibanje postalo večje od pričakovanega« (Kazmi 2011).

Ampak protesti se ne merijo več samo po številu protestnikov na ulicah: na obrobju trga Liberty je namreč vzporedno deloval tudi internetno baziran aktivizem. Pod geslom virtualni kolektiv so delovali Anonymous. Ti hektivisti so sedaj tako fizično kot spletno prisotni na protestu. Protestniki sem in tja komunicirajo s spletnimi aktivisti. Nova dinamika kombinacije ulice in spletnega aktivizma je znatno izpostavila posebnost Occupy Wall Street gibanja.

»Lahko smo en dan fizično prisotni na protestu in se spet drugi dan prikažemo na spletu,« pojasnjuje Anonymousov aktivist z vzdevkom »MotorMouth«. Najbolj konkreten primer simbiotičnega razmerja je v tem, da so Anonymous hitro identificirali policista, ki je uporabil solzivec proti mirnim protestnicam (*ibid.*).

Imenovanje posameznega policista je lahko sporna taktika, vendar je Occupy Wall Street uporabil socialne omrežne medije tudi kot pozitivno organizacijsko orodje. Ko se je izkazalo, da se peščica aktivistov pripravlja na spodbujanje in provociranje policijskih vrst, so Anonymoussi razvili Twitter aplikacijo z imenom URGE. Ta je sprožila spletno kampanjo, da umiri strasti oz. potencialno nasilje. Anonymous je preplaval Twitter s sporočili, da se naj protesti ohranijo v mirnem vzdušju (*ibid.*).

Anonymous je med drugim napadel tudi spletno stran New Yorške policije in Mednarodnega združenja policijskih načelnikov (IACP). Spletne strani so bodisi blokirali ali pa so v nekaterih skrajnih primerih tudi izdali identiteto kakšnega policista za katerega so smatrali, da je prekoračil svoja pooblastila in uporabil preveliko silo nad protestniki (Chen 2011). Spletna

stran New Yorške borze je bila prav tako napadena in za zelo kratek čas nedostopna, a se je kmalu pobrala in bila spet operativna (Bentley 2011).

Napadena pa je bila tudi spletna stran televizije Fox News. Televizija, ki je poznana po svojem konzervativnem poročanju in naklonjenosti republikanski stranki in neoliberalističnim idejam, je Anonymous in protestnike razjezila s tem, ko so protestnike označevali z neprimernimi pridevniki.

Protestniki so namen akcije »Operacija: Lov na lisico« (Operation: Fox Hunt) obrazložili z izjavami kot so »Televizija Fox News in njihova spletna stran je napadena zaradi njene neprekinjene propagande proti 'Okupaciji'«, spet drugi so bili mnenja, da »za opis protestnikov uporabljajo besede kot so nemaren, ogaben in umazan. Ker se nočejo odreči omalovaževanju protestnikov, jih bomo enostavno izklopili« (Tito 2011).

V Guardianu so zapisali, da je sodelovanje Anonymous gibanju pomagalo, da se je med seboj bolje povežalo. Član Anonymousov z vzdevkom »Jackal« je dejal: »To je nov način protesta. Mnogi od nas so z uličnimi protesti opravili pošten delež. Zvlekli so nas na ulice in nas poškopili s solzivcem. Sedaj pa smo pripeljali naše proteste na spletno-družbeni medijski prostor. Vse delamo naenkrat – ulični protesti skupaj z Ddos napadi na spletne strani« (Kazmi 2011).

Demonstracije »okupirajmo Wall Street« so, kot so zapisali v *New York Times*, po več mesecih prišlo do točke, ko je politični diskurz začel usihati. Organi pregona so z aretacijami pregnali iz ulic več protestnikov, tako se je zmanjšal pregled in število udeležencev na demonstracijah. Gibanje je ostalo brez glavnih baz, preko katerih so izvrševali svoje operacije, saj so sodišča prisilila protestnike, da se branijo proti obtožbam in tako pregnalo udeležence iz ulic. Z manj preglednosti je gibanje prejelo čedalje manjšo veljavo in medijsko pozornost (New York Times 2012).

Gibanje je bilo brez vodstvene strukture, kar posledično vpliva in otežuje, da bi pridobili večjo politično veljavo in pozornost članov ameriškega kongresa. Dejstvo, da so nekateri aktivisti razburjeni nad politiki, katere ne vidijo kot najboljšo izbiro za pomoč gibanju, še dodatno otežuje pot k uveljavljanju svojih zahtev. Aktivisti gibanja so prepoznali, da vzdrževanje takšnih demonstracij ne obrodi sadov ter hkrati počasi, a zanesljivo jemlje energijo gibanju (*ibid.*).

7 ZAKLJUČEK

Še ne tako dolgo nazaj so ljudje pridobivali informacije zgolj preko tradicionalnih medijev kot so radio, časopis in televizija. Ob koncu 80-ih let prejšnjega stoletja pa se je začel prodor interneta v globaliziran svet, preko katerega so si prvi uporabniki lahko pošiljali podatke le v obliki teksta. Šele z vzpostavitvijo svetovne spletne mreže je ta začel postajati bolj interaktiven ter se tako posledično začel uveljavljati na domačih računalnikih. Vzpon tretje informacijske revolucije je prinesel nov način komuniciranja med ljudmi in kar je še pomembneje, informacije so lahko prosto potovale po celotnem svetu. Kmalu se je prepoznal tudi velik potencial takšne informacijsko – komunikacijske tehnologije.

Fuchs (2008) je mnenja, da se kibernetična kultura dinamično razvija; da gre za samoorganiziran sistem, v katerem se kulturne prakse in strukture vseskozi producirajo in reproducirajo ena z drugo. V sistemu kibernetične kulture se identitete, življenjski stil, skupnosti, vrednote vseskozi definirajo in redefinirajo, producirajo in reproducirajo preko omrežja. Informacije imajo torej lahko nedvomno moč, ki je lahko tako pozitivna kot negativna. Uporabimo jo lahko za obveščanje in izobraževanje, a hkrati moramo paziti, saj je lahko marsikatera informacija dezinformacija ali pa je le-ta zmanipulirana. Kvantiteta informacij se je nedvomno povečala, ta poplava informacij pa ne prinaša nujno tudi kakovosti.

Strokovnjaki informacijsko - komunikacijskih tehnologij, ki le-to uporabljajo na inovativne načine, imenovani hekerji so se sčasoma povezali tudi z navadnimi uporabniki in nastali so t.i. hektivisti. Ti lahko s svojimi raznolikimi vlogami »eliti« povzročijo nemalo nevšečnosti in jih na vsake toliko časa z svojimi akcijami tudi šokirajo.

Eden izmed takšnih politično motiviranih kolektivov je hektivistična skupina Anonymous, ki se je prvič javno izpostavila z napadom na Scientološko cerkev. Bolj kot to, da so nameni scientološke cerkve venomer vprašljivi, jih je zmotilo dejstvo, da hočejo svoje delovanje prikriti, cenzurirati. To je tudi v nasprotju z načeli Anonymous, tako je ta organizacija tudi neformalno postala varuh svobodnih informacij in govora. Pri tej akciji Anonymous seveda ni izvršil svojega dokončnega cilja, kar je uničenje verske organizacije kot take. Pomembneje je to, da so postali medijsko prepoznavni, da smo lahko prvič uvideli, za kaj se zavzemajo in kakšen je njihov namen. Uspelo pa jim je tudi doseči, da si ta sporni posnetek, ki je povzročil protest tako v virtualnem kot fizičnem svetu, lahko še danes brez težav pogledamo in sami ocenimo, če je res samo za ogled internemu, izbranemu krogu članov scientološke cerkve.

Naslednja pomembna akcija je nastala v podporo kontroverznemu Wikileaksu ali konkretnije vodji te spletne strani Julianu Assangu. Ta spletna stran je objavila občutljive podatke diplomatskih depeš, med katerimi so bile tudi depeše z oznako tajno. Nekatera podjetja, ki opravljajo transakcijske storitve (MasterCard, PayPal, PostFinance) so nato zablokirala prepotrebne donacije organizaciji Wikileaks. Anonymous je to prepoznal kot napad na svobodo informacij in tako sprožil vrsto FloodNet napadov ter tudi prekoračil vprašanje legitimnosti z vdorom v zasebne podatke teh podjetij. Izkazalo se je, da ta podjetja niso utrpela velike škode. Morda je to še bolje, saj je Anonymous pokazal, da čeprav se ne strinja z ukrepi, ki so jih uvedla ta podjetja, noče resneje ogroziti njihovega poslovanja, saj so uvideli, da bi največ škode utrpeli ravno nedolžni civilni uporabniki teh storitev. Hkrati pa so dokazali, da se bodo še naprej odločno borili za svobodo informacij in so pripravljeni za ta ideal družno stopiti v bran Wikileaksu. Zaradi tega skupnega ideala se je vzpostavila tudi neformalna vez med Anonymous in Wikileaks, pa čeprav je med njima tudi nemalo razlik. Postali so nekakšni varuhi oz. dodatno varovalo te organizacije za morebitne grožnje v prihodnosti.

Zadnje veliko ulično – virtualno gibanje pa se je začelo leta 2011 in sicer v samem osrčju enega od domnevnih krivcev za nastalo gospodarsko situacijo – Wallstreet. Protestniki so prihajali iz različnih tokov s skupnim ciljem, da se korporacijam naloži odgovornost za svoje tvegano poslovanje, in da ga hkrati prestrukturirajo.

Anonymous so tokrat bili že izkušeni hektivisti in so vedeli, kako se lotiti oseb in organizacij, ki bi morda kršile pravice do demonstracij. Na udaru je bila predvsem newyorška policija, ki je na sicer zelo legitimnem in mirnem protestu nemalokrat prekoračila svoja pooblastila ter uporabila silo in solzivec. Protestniki so sedaj vedeli, da je najbolje, da se tak dogodek posname in dokumentira ter preko interneta pokaže celotnemu svetu kam je zašla prva moderna demokracija, ki močno zagovarja svobodo govora. Strah pred identifikacijo posameznih policistov je bil dovolj, da so raje dvakrat razmislili, preden bi se spustili v boj proti protestnikom.

Zanimivo je, da ravno z metodo ustrahovanja manipulirajo vsi, od politikov do borznikov in medijev. Vprašanje je, ali morajo sedaj tudi protestniki, ki sicer načeloma prihajajo z dobrimi nameni uporabiti ta nemoralen pristop, da so vsaj malo uslišani oz. da se vsaj malo uprejo represiji? Javnega linča se namreč boji vsak normalen posameznik, pa naj bo to direktor korporacije ali pa navaden delavec.

Anonymous se je izkazal tudi kot dober organizator in umirjevalec strasti na ulicah. Ko so glave postajale prevroče, so enostavno preko Twitterja sporočili, naj le-te ohladijo in naj demonstracije ostanejo v mirnem vzdušju. Televiziji Fox News pa je uspelo še enkrat več prikazati kako neprofesionalni in subjektivni so lahko mediji.

Za tolikšen vložek, ki so ga nekateri protestniki dali, so pridobili bore malo. Morda je krivo to, da demonstranti sami niso imeli na voljo zadosti dobre alternative, analiz, idej, s katerimi bi pristopili h gospodarstvenikom in politikom. In četudi bi jih imeli, ali bi bili ti pripravljeni prisluhniti? Morda pa le še ni bil pravi čas.

Danes, eno leto po okupaciji, se zdi, da je gibanje na žalost že skoraj pozabljeno, v upanju, da je vsaj vzpodbudilo k razmišljanju za formiranje drugačnega, bolj poštenega sistema, ki bo ponujal nove priložnosti za ustvarjanje inovativnosti in kreativnosti.

Nobelov nagrajenec Joseph Brodsky (Pinter 2007) je v enem izmed svojih esejev ob koncu hladne vojne dejal: »Vsaka doba, vsaka generacija ima pravico do svoje utopije.« Lahko si predstavljamo, da je današnja utopija nastopila v formi informacijske družbe (ibid.). Informacijska revolucija nam je res dala nov zagon in upanje po boljših časih v političnem, gospodarskem, kulturnem smislu.

Vprašanje je, če navadni uporabniki že znamo dovolj dobro izkoristiti informacijsko-komunikacijske tehnologije, da bi pridobili marsikatero pričakovane spremembe v globaliziranem svetu. Preko najrazličnejših gibanj od Arabske pomladi do Okupacije Wallstreeta, se je že večkrat pokazalo, da smo do neke mere prepoznali njeno pomembnost in moč. Kljub temu pa se zdi, da te ideje nato nismo znali zasidrati za daljše časovne obdobje oz. smo se komaj kaj premaknili iz »statusa quo«. Ni zanemarljivo tudi dejstvo, da je človeštvo, ki je pridobilo tako močan instrument, kot je internet, preko njegovih zabavnih lastnosti, postalo tudi vse bolj apatično. Z mešanico neposlušnih vlad, korporacij in medijev je tako nastal pravi recept za ohranitev obstoječega stanja. Gledano iz realnega kota se je na gibanjih, ki so bila opisana, pridružilo tudi relativno malo ljudi. Hkrati je paradoksalno, da je čedalje večji del javnosti nezadovoljen s trenutnim sistemom. Znašli smo se na mrtvi točki oziroma, kot bi se izrazil filozof Slavoj Žižek, ki je med drugim tudi sam bil eden izmed protestnikov v okupaciji Wall Streeta, »v času konca časa«. V svoji razpravi je dejal: »Ogrožene človeške družbe pred propadom, skladno s splošnim vzorcem vedenja, postanejo bolj zaslepljene, ne pa bolj osredotočene na krizo« (Žižek 2010, 8–9). Znašli smo se v absurdu, v katerem mislimo,

da lahko s parimi kliki ali če hočete »lajki« na facebooku ali pa tudi s posredovanjem videov, spreminjamo situacijo kar iz domačega naslanjača.

V sodobnem informacijskem svetu bi lahko rekli, da je zaradi dostopnosti, hitrosti in kvantiteti informacij ignoranca že skorajda izbira. Torej danes ni več vprašanje, ali ima uporabnik možnost dostopati do določenih informacij, ampak, ali ima uporabnik sploh željo se informirati o dogajanjih po svetu. Pri tem lahko uporabljamo tudi alternativne vire, če menimo, da so določeni mediji preveč pristranski. Na žalost pa pozornost in informiranost še vedno bazira le na popularnosti dogodka.

Novinar Washington Posta Jose Antonio Vargas je intervjuval programskega inženirja Minh T. Nguyen iz Los Angelesa, ki se je spraševal: »Je pisanje po Facebookovem zidu, medtem ko mirno sedite doma; je gledanje YouTube posnetkov o tem kaj se dogaja v Iranu – vse te stvari, ki jih počnemo – dovolj? Ne vem« (Vargas 2009). Demokracija se v taki družbi težko razvija in samo upamo lahko, da že sedaj ne stoji na trhljih temeljih. Kaj hitro se lahko sprevrže v kakšen še bolj represiven sistem. V uteho nam je lahko prav informacijsko - komunikacijska tehnologija. Četudi se zdi, da se povečini uporablja v le zabavne namene, vsebuje elemente, ki jih lahko izrabimo v ustvarjanje nove kreativnosti, idej in znanj. Sčasoma bomo tako tudi prepoznali njen potencial in lažje ter hitreje prišli do zelenih sprememb in rešitev. Do takrat pa se bomo morali delno zanašati na skupino Anonymous, ki trdno varuje svoj ideal za brezplačne in svobodne informacije ter mu to zaenkrat tudi uspeva. Med drugim je vredno omeniti, da so bili prvi v vrsti pri nasprotovanju zakonom, kot so ACTA in SOPA. V diplomski nalogi sem omenil le tri njihove ključne in medijsko izpostavljene akcije, a dejstvo je, da je teh akcij mnogo več. Te niso medijsko dokumentirane in so posledično tudi v javnosti manj ali skoraj nič prepoznane.

Hektivizem je prikazal, da je ta pojav postal nov inovativen pristop za izražanje državljanske nepokorščine preko interneta s pomočjo hekerjev, aktivistov in običajnih uporabnikov. Potrdilo se je, da se lahko preko tega načina opozarja na probleme, ki so konstrukt sodobnega globalnega sveta. Hektivisti so le-te začeli izpostavljati na spletu, ki omogoča hitro posredovanje informacij. Kolektiv Anonymous je spontano postal politično usmerjen po tem, ko so prepoznali svojo vlogo in moč v kibernetnem prostoru, z namenom pomagati državljanom in uporabnikom pri ohranjanju/izboljšanju svojih pravic. To jim je z organizacijo in koordinacijo protestov v virtualnem in fizičnem svetu bolj ali manj uspevalo.

Ne glede na to, kako uspešni so bili virtualni/ulični protesti je bolj pomembno dejstvo, ki je za aktiviste še najbolj relevantno - medijska izpostavljenost njihovih akcij in posledično poročanje o vzrokih za njih. To je tudi podlaga za nadaljnje razmišljanje, saj šele takrat, ko državljani, vlade, korporacije, organizacije, prepoznamo, se zavedamo in sprejmemo obstoj problema, lahko začnemo iskati rešitve.

Anonymous, kljub temu, da deluje še relativno kratek čas je prikazal in postal pomemben igralec, ki ga politika ne more ignorirati. Javnost tudi čedalje bolj priznava pomembno vlogo kibernetskih uporabnikov. To se navsezadnje kaže tudi s čedalje večjim podpiranjem in voljenjem piratskih strank v parlamente nekaterih držav. Kolektiv se bo tako nedvomno še naprej bojeval za svoje ideale. Internet jim tudi omogoča, da bodo kljub nekaterim aretacijam, ki so jih bili skozi akcije deležni, še naprej skupnost, ki bo ljudstvu pomagala po svojih najboljših močeh. Z javno podporo bodo v prihodnosti hektivisti morda postali celo eni izmed glavnih neposrednih kreatorjev bodočih politik.

8 LITERATURA

- *Adbusters*. Dostopno prek: <http://www.adbusters.org> (30. julij 2012).
- Alberts, David in Daniel Papp. 2004. *The Information Age: An Anthology on Its Impacts and Consequences*. Washington D.C.: University Press of the Pacific.
- Anderson, Nate. 2010. "Operation Payback" attacks to go on until "we stop being angry". *ArsTechnica*, 30. september. Dostopno prek: <http://arstechnica.com/tech-policy/2010/09/operation-payback-attacks-continue-until-we-stop-being-angry> (23. julij 2012).
- Arquilla, John in David Ronfeldt. 2001. *Networks and Netwars*. Santa Monica: Rand
- *Atos*. Dostopno prek: <http://atos.net/en-us> (6. September 2012).
- Badash, David. 2011. Occupy Wall Street? Anonymous Threatens To "Erase" Wall Street. *The New Civil Rights Movement*, 4. oktober. Dostopno prek: <http://thenewcivilrightsmovement.com/occupy-wall-street-anonymous-threatens-to-erase-wall-street-video/politics/2011/10/04/27897> (25. julij 2012).
- BBC. 2010. *Anonymous Wikileaks supporters explain web attacks*. Dostopno prek: <http://www.bbc.com/news/technology-11971259> (26. julij 2012).
- Bentley, Paul. 2011. Did Anonymous 'hactivists' shut down NY Stock Exchange website? Site crashes briefly. *Daily Mail*, 11. oktober. Dostopno prek: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2047693/Occupy-Wall-Street-Anonymous-hactivists-shut-NY-Stock-Exchange-website-albeit-briefly.html> (17. julij 2012).
- Billo, Charles. 2004. *Cyber Warfare: An Analysis of the means and motivations of selected nation states*. Dostopno prek: <http://www.ists.dartmouth.edu/docs/cyberwarfare.pdf> (3. september 2012).
- Burbach, Roger. 2000. *Globalization and Postmodern Politics: From Zapatistas to High-Tech Robber Barons*. London: Pluto press.
- Bernik, Igor in Kaja Prislan. 2012. *Kibernetska kriminaliteta, informacijsko bojevanje in kibernetski terorizem*. Maribor: Fakulteta za varnostne vede.

- Carr, Nicholas. 2010. *Plitvine: Kako internet spreminja naš način razmišljanja, branja in pomnenja*. Ljubljana: Cankarjeve založbe.
- Chen, Adrian. 2011. Anonymous Hacks Police Websites and Data to Support Occupy Wall Street. *Gawker*, 21. oktober. Dostopno prek: <http://gawker.com/5852297/anonymous-hacks-police-websites-and-data-to-support-occupy-wall-street> (21. julij 2012).
- Coleman, Gabriella. 2011. Anonymous: From the Lulz to Collective Action. *The New Everyday*, 6. april. Dostopno prek: <http://mediacommons.futureofthebook.org/tne/pieces/anonymous-lulz-collective-action> (9. julij 2012).
- Coleman, Gabriella. 2011. *Hacker Politics and Publics*. Durham: Duke University Press.
- D. Torr, James. 2003. *The Information Age*. Farmington Hills: Greenhaven Press.
- Domscheit - Berg, Daniel. 2011. *Inside Wikileaks*. Berlin: Econ Verlag.
- Efrain. 2008. Project Chanology. *Know Your Meme*, 11. februar. Dostopno prek: <http://knowyourmeme.com/memes/events/project-chanology> (2. avgust 2012).
- Endgame Systems. 2011. *Anonymous and WikiLeaks*. Atlanta: Endgame Systems, Engineering and Analysis Department.
- Fuchs, Cristian. 2008. *Internet and Society: Social Theory in the Information Age*. New York: Routledge.
- Informacijska varnost: Tehnologija in ljudje. 2010. *Operation Avenge Assange*. Dostopno prek: <http://infosec.si/?p=248> (10. avgust 2012).
- Jacobsen, Jeff. 2008. *We are legion: Anonymous and the war on Scientology*. Dostopno prek: <http://www.lisamcpherson.org/pc.htm> (2. avgust 2012).
- Jordan, Tim. 2002. *Activism! Direct Action, Hacktivism and the Future of Society*. London: Reaktion Books.
- --- in Paul Taylor. 2004. *Hacktivism and Cyberwars: Rebels with a cause?*. London: Routledge.

- Kazmi, Ayesha. 2011. How Anonymous emerged to Occupy Wall Street. *The Guardian*, 27. september. Dostopno prek: <http://www.guardian.co.uk/commentisfree/cifamerica/2011/sep/27/occupy-wall-street-anonymous> (26. julij 2012).
- Landers, Chris. 2008. Serious Business. *Citypaper*, 2. april. Dostopno prek: <http://www2.citypaper.com/news/story.asp?id=15543> (15. Avgust 2012).
- Leyden, John. 2010. Anonymous attacks PayPal in 'Operation Avenge Assange'. *The Register*, 6. december. Dostopno prek: http://www.theregister.co.uk/2010/12/06/anonymous_launches_pro_wikileaks_campaign/ (17. julij 2012).
- Mansfield Devine, Steve. 2010. Operation Payback - success or failure?. *Contrarisk*, 7. julij. Dostopno prek: <http://www.contrarisk.com/post/2325990816/operation-payback-success-or-failure> (26. julij. 2012).
- Mizrach. b.l. *Is there a Hacker Ethic for 90s Hackers?* Dostopno prek: <http://www2.fiu.edu/~mizrachs/hackethic.html> (4. september 2012).
- *Occupied Stories*. Dostopno prek: <http://occupiedstories.com/> (25. julij 2012).
- *Occupy Wall Street*. Dostopno prek: <http://occupywallst.org/> (16. julij 2012).
- Paget, François. 2010. *Cybercrime and Hactivism*. Dostopno prek: <http://www.mcafee.com/us/resources/white-papers/wp-cybercrime-hactivism.pdf> (3. september 2012).
- Paget, François. 2012. *Hactivism: Cyberspace has become the new medium for political voices*. Dostopno prek: <http://www.mcafee.com/us/resources/white-papers/wp-hactivism.pdf> (10. julij 2012).
- Pintér, Róbert. 2007. *Towards getting to know information society*. Dostopno prek: http://www.ittk.hu/netis/doc/ISCB_eng/01_Pinter_intro_final.pdf (17. avgust 2012).
- Richardson, Joanne. 2003. *Anarchitext: Voices from the global digital resistance*. New York: Williamsburgh Station.
- Schneider, Nathan. 2011. Occupy Wall Street. *The Nation*, 29. september. Dostopno prek: <http://www.therowboat.com/articles/OccupyWallStreetFAQ.pdf> (29. julij 2012).

- Singleton, Micah. 2012. *Anonymous: The Internet's Bouncer*. Amazon Media. Dostopno prek: Kindle Book.
- Slevin, James. 2000. *The Internet and Society*. Cambridge: Polity Press.
- *The New York Times*. 2012. Occupy Movement (Occupy Wall Street), 7. Avgust. (Occupy Wall Street) Dostopno prek: http://topics.nytimes.com/top/reference/timestopics/organizations/o/occupy_wall_street/index.html (21. julij 2012).
- Tito, Greg. 2011. Anonymous Threatens Fox News Over Occupy Wall Street. *The Escapist*, 27. oktober. Dostopno na: <http://www.escapistmagazine.com/news/view/113850-Anonymous-Threatens-Fox-News-Over-Occupy-Wall-Street> (19. julij 2012).
- UNESCO Institute for Statistics. 2007. The Information Age: Personal computers and the Internet. Dostopno prek: http://siteresources.worldbank.org/DATASTATISTICS/Resources/table5_11.pdf (26. junij 2012).
- Van Laer, Jeroen in Peter Van Aelst. 2009. *Cyber-Protest and Civil Society: the Internet and Action Repertoires in Social Movements*. London: Willan Publishing.
- Vargas, Jose. 2009. Does 'Tiananmen + Web = Tehran'? *The Washington Post*, 23. julij. Dostopno prek: <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2009/06/23/AR2009062301355.html> (4. avgust 2012).
- von Busch, Otto in Karl Palmås. 2006. *Abstract Haktivism*. London: Lightning Source.
- Wiedmann, Carolin in Soenke Zehle. 2012. *Anonymous*. Amsterdam: Institute of Network Cultures.
- *Why We Protest*. Dostopno prek: <https://whyweprotest.net/> (4. avgust 2012).
- *Wikileaks: About*. Dostopno prek: <http://www.wikileaks.org/wiki/Wikileaks:About> (16. julij 2012).
- Willson, Michele. 2006. *Technically Together*. New York: Peter Lang Publishing.
- Youtube. 2008. *Message to Scientology*. Dostopno prek: <http://www.youtube.com/watch?v=JCbKv9yiLiQ> (10. julij 2012).

- Žižek, Slavoj. 2010. *Living in the End Times*. London: Verso.